

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

**SPOR KULÜPLERİNİN AMAÇLARINI GERÇEKLEŞTİRME DÜZEYLERİ VE
KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ÖLÇEK
GELİŞTİRME ÇALIŞMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HAZIRLAYAN
Mustafa KEREM**

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Zafer ÇİMEN**

ANKARA 2008

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
TABLolar.....	III
ÖNSÖZ	IV
1. GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
2. GENEL BİLGİLER	4
2.1. Spor ve Spor Kulübü Kavramı	4
2.1.1. Sporun Tanımı.....	4
2.1.2. Spor Kulübü Kavramı	5
2.1.3. Spor Kulübü Türleri.....	6
2.1.4. Spor Kulüplerinin Önemi ve Amaçları	6
2.1.5. Spor Kulüplerinin Sorunları	8
2.2. Spor Kulüpleri ile İlgili Hukuksal Düzenlemeler Çerçevesinde Spor Kulüplerinin Kuruluşu ve Organları.....	10
2.3. Türkiye’de Spor Kulüpleri Tarihsel Gelişim Süreci.....	12
2.3.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem.....	12
2.3.1.1. İstanbul Futbol Birliği (İFB) ve Spor Kulüpleri	15
2.3.1.2. İstanbul Futbol Kulüpleri Ligi (İFKL) ve Spor Kulüpleri.....	17
2.3.1.3. Cuma Futbol Ligi ve Spor Kulüpleri.....	18
2.3.2. Cumhuriyet Sonrası Dönem	20
2.3.2.1. Türk İdman Cemiyetleri İttifakı (TİCİ) ve Spor Kulüpleri	20
2.3.2.2. Türk Spor Kurumu (TSK) ve Spor Kulüpleri.....	21
2.3.2.3. Beden Terbiye Genel Müdürlüğü (BTGM) ve Spor Kulüpleri ..	22
2.3.2.4. Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Spor Kulüpleri	23
2.3.2.5. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Spor Kulüpleri (1983–1989).....	24
2.3.2.6. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ve Spor Kulüpleri (GSGM)	24
2.3.2.7. Bağımsız Örgütlenmeler ve Spor Kulüpleri	25
2.4. Bazı Avrupa Ülkelerinde Spor Kulüplerinin Yeri.....	26
2.4.1. Avrupa Birliği’nde Spor ve Spor Kulüpleri	28
2.4.1.1. Almanya’da Spor ve Spor Kulüpleri.....	28

2.4.1.2. Fransa’da Spor ve Spor Kulüpleri.....	29
2.4.1.3. Belçika’da Spor ve Spor Kulüpleri	30
2.4.1.4. Hollanda’da Spor ve Spor Kulüpleri.....	31
2.4.1.5. Danimarka’da Spor ve Spor Kulüpleri	31
2.4.1.6. İngiltere’de Spor ve Spor Kulüpleri	32
3. MATERYAL VE YÖNTEM	34
4. BULGULAR	36
5. TARTIŞMA	49
6. SONUÇ	52
7. ÖZET	54
8. SUMMARY	56
9. KAYNAKLAR.....	58
10. EKLER	63
11. ÖZGEÇMİŞ.....	66

TABLÖLAR

	Sayfa
1. Osmanlı Döneminde Kurulan İlk Spor Kulüpleri	13
2. Cumhuriyetten Günümüze Tescilli Kulüp Sayıları	22
3. Bazı Avrupa Ülkelerinin Nüfus, Kulüp ve Sporcu Sayıları	24
4. Derneklerin Yaşlarına Göre Dağılımları	32
5. Derneklerin Cinsiyete Göre Dağılımları	32
6. Derneklerin Mesleklerine Göre Dağılımları	33
7. Spor Kulüplerinin Kuruluş Şekilleri	33
8. Spor Kulüplerinin Kuruluş Tarihleri	34
9. Spor Kulüplerinin Üye Sayıları	34
10. Amaçlar İçin Alt Boyuta İlişkin İstatistikler ve Güvenirlik Katsayıları	35
11. Sportif Amaçlar Alt Boyutu Maddelerinin Güvenirlik Katsayıları	35
12. Sosyal ve Toplumsal Amaçlar Alt Boyutu Maddelerinin Güvenirlik Katsayıları	36
13. Spor Kulüplerinin Amaçlarına Yönelik Toplam Varyansın Açıklanma Yüzdesi	37
14. Spor Kulüplerinin Amaçlarına Yönelik Dönüştürme Sonrası matrix	38
15. Spor Kulüplerinin Sorunlar İçin Alt Boyutlara İlişkin İstatistikler ve Güvenilir Katsayıları	39
16. Spor Kulüplerinin federasyonlar, maddi problemler ve yasal düzenlemelerle ilgili sorunları için maddelerin alt boyutlarına ait istatistikleri ve güvenilirlik katsayılarına etkisi	40
17. Spor Kulüplerinin İlgi Azlığı Kaynaklı Sorunları için maddelerin alt boyutlarına ait istatistikleri ve güvenilirlik katsayısına etkisi	41
18. Spor Kulüplerinin Spor Elemanları ile İlgili Sorunları için maddelerin alt boyutlarına ait istatistikleri ve güvenilirlik katsayılarına etkisi	41
19. Spor Kulüplerinin Sorunlarına Yönelik Toplam Varyansın Açıklanma Yüzdesi	42
20. Spor Kulüplerinin Sorunlarına Yönelik Dönüştürme Sonrası matrix	43
21. Spor Kulüplerinin Amaçları ve Sorunlarına Yönelik Yapılan Ölçekte Yer Alan Faktörlere İlişkin Güvenirlik Katsayıları ve Varyans Açıklama Yüzdeleri	46

ÖNSÖZ

Türkiye'deki spor kulüplerinin kuruluş amaçları, amaçlarını gerçekleştirme düzeyleri ve çalışmaları esnasında karşılaştıkları sorunların belirlenmesine yönelik bir ölçek geliştirmek olan bu çalışmada, beni böyle bir konuya yönlendiren çalışmanın her aşamasında bana yardımcı olan danışman hocam Sayın **Yrd. Doç. Dr. Zafer ÇİMEN**'e, çalışmayla ilgili olarak değerli görüş ve önerilerini aldığım Sayın **Prof. Dr. A. Faik İMAMOĞLU**'na, istatistiksel verilerde ve tezin ilerlemesindeki yardımlarından dolayı Sayın **Yrd. Doç. Dr. Tekin ÇOLAKOĞLU**'na, **Yrd. Doç. Dr. Bülent ALTUNKAYNAK**'a yardımlarından dolayı saygı değer araştırma görevlisi Arkadaşım **Mehmet DEMİREL**'e, **Alper AĞBABA**'ya, **Selim ŞAHAN**'a **Burcu DEMİRHAN**'a ve anketlerin dağıtılması ve toplanmasında yardımcı olan ve burada ismini sayamadığım diğer bütün arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Mustafa KEREM

1. GİRİŞ VE AMAÇ

İnsanlık tarihiyle yaşıt olduğu düşünölen spor, önceleri beden eğitimi ile insanların kendisini korumaya yönelik yaptıkları aktiviteler olarak şekillenmiş, insanlığın ilk dönemlerden başlayarak toplumların, medeniyetlerin ve en geniş anlamıyla insanlığın ulaşmış olduğu uygarlık seviyesine erişmesinde önemli roller üstlenmiştir.⁴⁰ Öyle ki, ilk yükseköğretim kurumunu kuran Plato, Akademi'sinin kapısına "Filozofi ve matematiği sevmeyen ve spor yapmayan buraya giremez" ibaresi yazdırarak insanlığın ilerlemesinde önemli roller oynayan bilim dallarıyla spor yapmayı eş değer tutmuştur.³²

Günümüz modern toplumlarında ise, yaşanan hızlı gelişmelere fertlerin uyumunu sağlayacak nitelik kazanmalarında sporun önemli bir etken olduğu kabul edilmektedir. Özellikle gelişmiş ve sanayileşmiş ölkelerde, gerek devlet, gerek özel kuruluş işbirliği ile birçok problemi izole edici bir tedbir olarak spordan faydalanmaktadır. Ayrıca, milletlerin devamı, mutluluğu ve refaha ulaşmasında önemli rol oynayan kültürel faaliyetlerin yanında spor ve sportif faaliyetler yer almakta ve spor belirli gayelere ulaşmada uygun bir eğitsel uğraş olarak kabul edilmektedir.^{19,25}

Böylece spor eğlence, boş zaman değerlendirme, sağlık gibi çok değişik ve çekici yönleriyle ilgi odağı olarak, bir yandan büyük ekonomik faaliyetleri kapsayan, öte yandan ölkelerin uluslararası platformda tanıtım konusu olan ve hatta uluslararası ilişkileri müspet veya menfi yönde etkileyebilen bir özellik taşıır hale gelmiştir.²⁶

Toplumların üzerinde bu denli etkili olan sporun, tarihi süreç içerisindeki fonksiyonları ve bugünkü yaygınlığı, gelecekte üstleneceği roller göz önüne alındığında devletleri dolayısıyla da hükümetleri, sporun sevk ve idaresinde etkinliğinin artırılması ve olumlu yönde kullanılmasında

anayasalarda, kanunlarda, gelecekle ilgili plan ve programlarında yer vermeleri kaçınılmaz olmuştur.²

Öyle ki, insanoğlu var oluşu gereği fizyolojik ihtiyaçlarının yanı sıra çevre ile etkileşimleriyle ortaya çıkan sosyal eğilimlerinin bir sonucu olarak; Gelişen cemiyetler içinde yerini almakta ve gerçekleştirdikleri iş ve güç birliği ile ortak ihtiyaçları toplumsal kural ve kalıplarla şekillendirdikleri okul, hastane, sendika, dernek, kulüp gibi örgütleri yapılandırarak gidermektedir. İşte, bireylerin toplum içinde değişik amaçlar için bir araya gelerek faaliyet gösterdikleri örgütlerden birisi olan spor kulüpleri⁶ toplumsal yaşantıda insanların sportif etkinlik ve hizmet beklentilerini önemli ölçüde karşılayan “spordaki temel örgütlenme birimleri” olarak karşımıza çıkarmaktadır.¹⁸

Spor kulüpleri sporun ister birleştirici, eğitici, sosyalleştirici amaçlar için olsun, isterse performans ve yarışma maksadıyla yapılsın, sporun resmi yollarla yapıldığı veya yaptırdığı en önemli ve çekirdek birimleri veya “Belirli kurallara göre kurulan, üyelerinin her birinin yetki ve sorumlulukları belli olan, amatör veya profesyonel spor dalarında topluma hizmet veren, her yaş gurubunun spor yapabileceği tesis, araç ve gereçlere sahip olan, yüksek performanslı sporcuların yetiştirilmesini hedefleyen kuruluşlar olarak tanımlanmaktadır.”³⁵

Ancak, ülkemizde sporun gerek kamu hizmeti olarak algılanması, spor kulüplerinin de önemli bir kısmının bu kurum ve kuruluşların adına kurulması ve yönetilmesi, gerekse kulüplerin dernekler statüsünde olması sebebiyle profesyonel branşlarla uğraşan spor kulüpleri hariç, kulüplerin gelir getirici etkinliklerde bulunamadıkları görülmektedir. Bu da güçlü ve kendi kendine yetebilen spor kulüplerinin varlığından bahsetmenin pek mümkün olmadığı bir yapı ortaya çıkarmaktadır.¹⁸

Özellikle, amatör spor kulüpleri başta olmak üzere kendilerine yetecek gelir ve tesise sahip olmadıkları gibi üye sayısı açısından da gelişmiş ülkelerdeki spor kulüpleriyle kıyaslanamayacak kadar ölçüde zayıftır. Bu durum, spor kulüplerinin tüzüklerinde yer alan amaçlarına ulaşmalarında bir takım sıkıntılar yaratmakta ve spor kulüpleri Anayasa'da yer alan sporun kitlelere yaygınlaştırılmasında en etkin birimler olması gerekirken kendi kabuklarına çekilmiş, yakın çevresiyle ilişkiye girmeyen ve çeşitli sorunlarla uğraşmaya çalışan birimler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu noktadan hareketle, eldeki çalışmanın amacı, spor kulüplerinin kuruluş amaçları ve amaçların gerçekleştirme düzeylerinin belirlenmesi ve spor kulüplerinin bu amaçlara ulaşırken karşılaştıkları sorunları ortaya koyacak bir ölçek geliştirmektir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Spor ve Spor Kulübü Kavramı

2.1.1. Sporun Tanımı

İnsanoğlu diğer kişi ve gruplarla sürekli etkileşim halinde olan bir varlıktır. Bu nedenle, diğer kişi ve gruplarla etkileşim sürecinde günlük yaşantısında ortaya çıkan çeşitli ihtiyaçlarının olması ve bunları giderecek farklı mekanizmalar geliştirmesi kaçınılmazdır. Sporda önceleri bu mekanizma içinde insanların beslenme ve korunma gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak maksatlı gelişmiş; zamanla sosyal yaşantıların bir uzantısı olarak eğlenmek ve boş zamanlarda yapılan bir aktivite haline gelerek sosyal bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmıştır.²⁹

Bu nedenle, günümüzde sporu sadece boş zaman uğraşısı olarak tanımlamak ve algılamak yanlış olacaktır. Zira artık spor, ulaştığı nokta itibariyle sosyal, ekonomik, politik ve yarışmaya yönelik haliyle kitleler üzerinde bıraktığı etki, bu fonksiyonlarının yanında, insanların boş zamanlarında, dinlenme, eğlenme, macera, yarışma, sosyal ilişki, sağlıklı olma ve daha bir çok nedenlerle uğraştıkları gerek aktivite gerekse yapılabilecek yer çeşitliliği bakımından rağbet ettikleri bir fonksiyonu da içermektedir.²⁹

Bu özellikleriyle, oyunun kurumsallaşmış ve toplumsal bir nitelik kazanmış hali olan spor⁴, tek başına veya toplu olarak yapılabilen, kendine özgü kuralları olan genelde yarışmaya dayanan bedensel ve zihinsel yeteneklerin gelişimini sağlayan, eğitici, eğlendirici fiziksel aktivitelerin toplamı¹² olarak tanımlanabilir. Bu haliyle spor, fiziksel aktiviteler aracılığı ile insanları günlük rutin hayatından uzaklaştıran ve zevk veren bir eğlence aracı olarak kabul edilmektedir.³⁹

Spor, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın temel unsuru olan insanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek için kişilik, karakter özelliklerinin gelişimini sağlamak, bilgi, beceri ve yetenek kazandırıp çevreye uyumu kolaylaştırarak, kişiler, toplumlar ve uluslararası dayanışma, kaynaşma ve barışı sağlamak, kişinin mücadele gücünü arttırmak, belirli kurallara göre ve rekabet ölçüleri içerisinde mücadele etmek, heyecan duymak, yarışma ve yarışmada üstün gelme amacıyla yapılan faaliyetler olarak algılanmaktadır.²⁹

2.1.2. Spor Kulübü Kavramı

Bir kavram olarak “kulüp” sözcüğü kanunlarda belirtilen hükümlere göre kurulan, belirli bir kuruluş tüzüğü ve yönetmeliği olan insanların görüşmek, konuşmak ve spor yapmak gibi amaçlarla toplandıkları yerler veya bireylere tek başlarına ya da gruplar içinde, toplumsal ve bireysel tatmin ve bağımsızlık elde edebilmeleri amacıyla kurulan kuruluşlar olarak ifade edilmektedir. Daha kısa bir ifadeyle kulüpler bireylerin örgütlü olarak bir araya geldiği yerlerdir. Spor açısından bakıldığında kulüpler, bireylerin belirlenen amaçlar doğrultusunda spor faaliyetlerini aktif veya taraftarı olunan kulübün seyircisi olarak spor etkinliklerine iştirak edebildikleri birliklerdir.²¹

Avrupa’da ortaya çıkan “spor kulübü” kavramı spor alanında yapılan faaliyetlerde uzmanlaşmış kuruluşlar olarak kendi takımlarını oluşturarak, malzeme ve diğer harcamalarını da genellikle kulüp üyelerinden veya diğer gelirleriyle karşılarlar. Spor kulüplerinin yönetimi; gönüllü ya da ücretli çalışan antrenör, idareci ve diğer çalışanlardan oluşur ve hevesli katılımcılara sosyal grup deneyimleri yaşama ve belli bir spor etkinliğine katılma fırsatını farklı spor branşlarında hizmet vererek sağlarlar.⁵

Benzer şekilde, ülkemizde de spor kulüpleri, spor faaliyetlerinin yapılabilirdiği ve özellikle alt yapılarıyla gerek amatör, gerekse profesyonel

spor dalları ile spora hizmet veren ve özellikle amatör spor kulüpleri ile müessese ve belediyelere ait olmayan kulüplerin maddi zorluklar içinde tamamen taraftarların çabalarıyla ve ödedikleri aidatlarla ve çeşitli organizasyonlardan elde ettikleri gelirlerle, zorda olsa yaşamlarını sürdürebilen spor kuruluşları olarak karşımıza çıkmaktadır.²¹

2.1.3. Spor Kulübü Türleri

Spor kulüplerinin hangi faaliyetlerle uğraşabilecekleri ve ne şekilde adlandırılacakları hususları Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği çerçevesinde belirlenmektedir. Yönetmelikte zikredilen spor kulübü çeşitleri Dernekler Kanunu'nda belirtilenlerle benzerdir. Ülkemizde spor kulüpleri özel ve kamuya ait (askeri, eğitim, müessese) çeşitli kurum ve kuruluşların bünyesinde kurulabildiği gibi belirli yörelere ait (şehir, kasaba, mahalle vb.) şekilde;

- Spor Kulübü,
- İhtisas Kulübü,
- Gençlik Spor Kulübü” gibi değişik isimlerle kurulmaktadır.¹⁷

2.1.4. Spor Kulüplerinin Önemi ve Amaçları

İnsanlar tabiatında var olan sosyal eğilimin doğal sonucu olarak, zamanla gelişen daha mükemmel şekilde organize olan kuruluşlar içerisinde yaşarlar. Kurumlar gelişigüzel, yan yana yaşayan bireylerden kurulu bir insan yığını olarak düşünülemeyeceğine göre, bireyler arasında zamanla gelişen sosyal münasebetler, kültürel, dini, coğrafi ve mesleki yakınlıkların ve menfaatlerin yarattığı bağlarla birbirlerine bağlanmış olan fertleri özel ve resmi kuruluş altında bir araya getirir. Spor kulüpleri de toplumun belirli bir amaç için belirli zamanlarda bir araya gelmesini sağlayan, toplumlararası ilişkileri artıran kurumlardır.³⁶

İster sağlık, isterse boş zamanı değerlendirmek için yapılsın, sporun sonuçlarına bakıldığında altında sosyal ve ekonomik faydaların

yattığı görülmektedir. Hızla gelişen kentleşme ve teknolojik yenilikler insanı yalnızlığa itmekte; kentlere doğru göçten dolayı ortaya çıkan kültür çatışması ve gelişen teknoloji ile emek yoğun yatırımların yerini, sermaye yoğun yatırımların alması bireylerin daha az çalışmalarını ve dolayısıyla boş zamanlarının atmasını beraberinde getirmektedir. Bu nedenle, bireyin günlük yaşamındaki monotonluktan kurtulması, aynı duygu ve düşüncelere sahip (en azından sportif konularda) kişilerle, aynı ortama girmesine kulüpler aracılık etmektedir. Bu haliyle, spor kulüplerinin sosyal statü değişmesine de aracılık ettiği söylenebilir. İş ortamında sıradan bir kişi, bir spor dalında aldığı görev ve başarılarıyla, ayırt edici özelliğe sahip konumuna gelebilmektedir. Bu durum, bireyde sosyal tatmin sağlamakta aynı zamanda dikey statü değişimi yaşamalarını sağlamaktadır.³⁴

Toplum hayatında insanlar birlikte yaşamının doğal bir sonucu olarak ailenin, arkadaşlık kümesinin, gönüllü derneğin, siyasi partinin veya bir spor kulübünün üyesi olabilirler. Toplum bilimcilere göre, toplum hayatının başta gelen belirleyici özelliği olarak, insanlar çağdaş toplumlarda artan ölçüde değişik cemiyetler içinde yaşamlarını sürdürmektedir. Gerçekten de bireyin toplumsal bir varlık olabilmesi için toplumsal küme ve kuruluşlar içerisinde olması şarttır. İşte spor kulüpleri de toplum içinde bireylerin faaliyet gösterdikleri bu küme ve kurumlardan biri olarak değerlendirilmektedir.³⁶

Spor kulüpleri bireylere, spor yapma imkânını sağlamanın yanında, sportif beceriler geliştirmesine de yardımcı olarak toplumsal yarar sağlar. Fiziksel, zihinsel ve duygusal faydaları olan sporun gelişmesi ve etkinliklerin topluma ulaşmasında spor kulüpleri önemli bir yere sahiptir. Çocuk yaşlarda başlanan spor uğraşısı, gelişigüzel ve kurlsız yapılmakta iken genç yaşlarda spor, belirli kurallar ve egzersiz programları doğrultusunda kulüplerde yapılabilmektedir.¹⁴

Spor kulüpleri insan ruhundaki mücadele ve başarıya azmini yükselten, bireyin kişiliğine üstün eğitim ve moral değerleri katan, toplumun şuurunu, birlik ve dayanışma fikrini geliştiren önemli bir toplumsal araç durumundadır. Aynı zamanda spor kulüpleri, bünyesinde faaliyet gösteren bireylerde sosyal, kültürel ve ekonomik ilişki ve bağların kuvvetlendiği, bireyler arası iyi ilişkilerin doğduğu kurumlardır.³⁶

Bunun yanında, spor kulüpleri, kişileri çok çeşitli amaçlar için farklı faaliyet yapma imkânı sağlayarak, boş zamanların verimli olarak değerlendirilmesinde kullanılan en önemli araçların başında gelmektedir. Bu amaçlar doğrultusunda kurulan ve her geçen gün sayıları ve büyüklükleri hızla artan spor kulüplerinin toplumsal yapı içinde olmazsa olmaz kurumlardan biri haline geldiği söylenebilir.³¹

2.1.5. Spor Kulüplerinin Sorunları

Günümüzde dünyanın çeşitli ülkelerde olduğu gibi bizde de spor kulüplerinin farklı sorunlarla boğuştukları sıklıkla dile getirilmektedir. Bu sorunlardan en önemlisi mali kaynak yetersizliğidir. Spor kulüplerinin lokal, antrenman sahası, soyunma odası gibi eksikliklerinin gelen bir sorun olması, spor kulüplerinin maddi anlamda destek alamadığının bir göstergesi olarak düşünülebilir.³⁶ Eğin,¹¹ tarafından yapılan araştırmanın bir sonucunun da parasal eksikliğin önemli bir sorun olarak algılanması da bu düşüncüyü desteklemektedir.

Ülkemizde, gerek amatör gerekse profesyonel, spor kulüplerinin mali ve idari yapılanmaları göz önüne alındığında yöneticilerinde üretici olmak, otorite olmak, işbirliği içine girmek, rasyonel olmak ve beşeri ilişkiler konusunda yetersiz olmalarından dolayı spor kulüplerinde mali problemlerle ilgili sıkıntıların çözülmesi de gözlemlenmektedir.²⁵

Spor kulüplerinin büyük çoğunluğu gelirlerini ve giderlerini dengeleme gücünü çekmektedir. Müessese kulübü olmayanlar her kongre öncesi büyük mali destek sağlayacak başkan ve yönetim kurulu üyesi arayışları içine girmektedir. Kongre öncesi adaylar arasında mücadele olduğundan her aday tarafından milyonların bağışlanacağı açıklanmakta ancak görev dönemi sonunda çok sayıda yönetici alacakları için kulüp gelirlerine el koymaktadır. Defalarca tekrarlanan gelen mevcut yapı değişmedikçe devam edecek bu durum, kulüplerin sağlıklı bir mali yapıya sahip bulunmamlarından kaynaklanmaktadır.⁴⁴

Bu nedenle spor kulüpleri bugünkü anlayışlarla bütün alt yapı veya spor tesislerinin yapımlarını sadece devletten bekler hale gelmiştir. Amatör sporun gelişmesinde spor tesislerinin çok büyük önemi olduğu düşünüldüğünde yerel yönetimlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Spor tesisi yapmanın gerekliliğine inanan siyasetçiler, bu inançlarını seçim propagandalarından iddialı vaatler vererek sunumlarına rağmen yeni spor tesis yapımında yeterli gayreti göstermedikleri de görünen bir gerçektir.

Avcuoğulları¹, güreş liglerine katılan spor kulüplerinin genelde devlet eliyle desteklenen kulüpler olduğunu, ancak bu kulüplerin de tesis, araç ve gereç eksikliği içinde bulunduğunu belirtmektedir. Avcuoğulları, güreş sporunun sosyal yaşamın içinden çıkartılarak kulüpçülük anlayışının kalıplarına sığdırılmak istendiğini, kulüplerin rekabet ortamına çekilemediğini ve bu nedenle olması gereken düzeye çıkarılamadığını vurgulamaktadır.

Spor dalları içinde önemli bir yeri olan profesyonel futbol, dünyada merakla izlenen, gelişmesi için zengin fakir bütün ülkeleri yatırım yapmaya zorlayan sanayi ve turizm sektörü haline gelmiştir. Bunun sonucunda ülkemizde spor medyası futbol dışında diğer spor dallarının farkında bile değildir. Türk spor medyası konusunda yapılan araştırmalar da günlük

gazetelerin %12 gibi ciddi bir bölümü spora ayrılmakta ve bunun sadece %15'inde futbol dışındaki branşlar yer bulabilmektedir. Yani gazetelerin spor sayfalarının %85'i futbol içermektedir. Özne olgu spor olmasına karşın içerik futboldan oluşmaktadır. Bu aldatmaca kendi içerisinde de derinleşir; bu sefer özne futboldur, ama içerik 1. Lig, hatta üç büyüklerdir. kısaca medyanın diğer sporlara ilgisizliği de ayrı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.³²

2.2. Spor Kulüpleri ile İlgili Hukuksal Düzenlemeler Çerçevesinde Spor Kulüplerinin Kuruluşu ve Organları

Türkiye'de spor kulüpleri aşağıdaki kanun ve yönetmelikler çerçevesinde kurulur ve faaliyetlerini gerçekleştirirler;

- Dernekler Kanunu (5253)
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun (3289)
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği
- Okul Spor Kulüpleri Yönetmeliği

Spor kulüpleri 5253 sayılı Dernekler kanununun, Gençlik ve Spor kulüpleri başlıklı 14.maddesinde genel olarak düzenlenmiştir. Bu maddeye göre “Derneklerden başvurmaları halinde; spor faaliyetlerine yönelik olanlar spor kulübü adını alır. Bu kulüpler Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce tutulacak kütüğe kayıt ve tescil edilir.”⁹ hükümleri yer almaktadır.

Kulüplerin organları ve bu organların görev ve yetkileri, kulüplerin Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından denetlenmesi ve bunlara yapılacak yardımların şekil ve şartları, üst kuruluş oluşturmada uyulacak esas ve usuller, gençlik ve spor faaliyetlerini yürüteceklerin nitelikleri ve bunlara uygulanacak disiplin işlemleri, kulüplerin kayıt ve tesciline ilişkin

esaslar İçişleri Bakanlığının uygun görüşü üzerine Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün bağlı olduğu Bakanlıkça yürürlüğe konulacak yönetmelikte düzenlenir.⁴⁹

Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği, Bakanlar Kurulunun 26.03.1985 ve 85/9562 sayılı kararı ile onaylanarak 28.07.1985 tarih ve 18825 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Türk hukukunda spor kulüpleri iki şekilde kurulur. Birincisi medeni hukuk içinde dernekler kanununa göre kurulan dernek hükmündeki spor kulüpleri, ikincisi ise 'Türk Ticaret Kanunu' (TTK) gereğince kurulan şirket şeklindeki spor kulüpleridir. Dernek olarak kurulan spor kulüpleri kural olarak amatör spor için kurulurken, şirket olanlar sadece profesyonel futbol branşında faaliyet gösterenler için söz konusu olmaktadır. İki spor kulübü arasındaki en önemli fark, derneklerin kazanç paylaşma amacı içermemelerine karşın, şirketlerin esas amaçlarının kazanç elde etme ve bu üyeler arasında paylaşırma düşüncesidir.⁴⁴

Spor kulüpleri 23.06.1983 gün ve 2860 sayılı yardım toplama kanunu hükümlerine de bağlı bulunmaktadır. Kanun, yardım toplamaya yetkili kişi ve kuruluşlarla, bunların hangi amaçla yardım toplayabileceklerini, yardımın toplanmasına ve kullanılmasına, denetlenmesine ilişkin usul ve esasları kapsamaktadır.⁴³

Spor kulüplerinin organları; gençlik spor kulüpleri yönetmeliğinin 9. maddesi gereğince tüzel kişilik kazanan ve teşkilata kayıt ve tescili yapılan ve bu suretle kulüp adını alan her kulübün;

- Genel Kurulu
- Yönetim Kurulu
- Denetleme Kurulu

teşkil etmesi zorunludur. Ayrıca ili merkez gösteren kulüplerin yönetim kurulları, bu ilde ayrıca yürütme birimi kurmak mecburiyetindedir. İlçe ve köyleri merkez gösteren spor kulüpleri ise kulüp tüzüklerinde hüküm bulunmak şartı ile yürütme birimi kurabilirler.³⁶

2.3. Türkiye’de Spor Kulüpleri Tarihsel Gelişim Süreci

2.3.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem

Anadolu toplumunda örgütlü spor, savaş eğitimi amaçlayan Hititlerin kaptukisi, Selçukların Alplik- Yiğitlik sıralaması, Osmanlıların tekke, ağalık ve himaye kurumları ilk sportif örgütlenme birimleri olarak karşımıza çıkmaktadır.¹⁶

Hitit Selçuklu dönemlerinde savaş amacıyla yapılan spor, Osmanlı döneminin ortalarından sonra dinsel tekke ve vakıfların bünyesinde örgütlenmiş ve Tanzimatla gelen batıcılık akımı ile genel eğitim düzeninin bir parçası olarak laikleşmiş ve yeni arayışlar içerisine girilmiştir.²³

Bu yeni anlayışla birlikte çağdaş anlamda kulüp olgusuna çok yaklaşan, Anadolu’nun savaş eğitiminden soyutlanmış bütünüyle spora yönelik ilk örgütlenme birimleri güreş sporunun yapıldığı pehlivan tekkeleridir. Bu tekkeler Anadolu’da sporun gelişmesinde önemli yer oynamışlardır. Osmanlılar, imparatorluğun yayılma döneminde aldıkları her yeni bölgenin güçlü kuvvetli gençlerini toplayarak, tekkelerde pehlivan olarak yetiştirilmişlerdir. İstanbul’da iki güreş tekkesi vardı. Öteki güreş tekkeleri ise; Mekke, Cidde, İskenderiye, Leskiye, Şam, Maraş, Amasra, Tokat, Edirne, Ankara, Tire, Kütahya, Bergama, Manisa, Akhisar, Yenice, Üsküp, Gelibolu, İpsala, Ustrymca, Ablanya, Diyarbakır, Konya, Bursa, Balıkesir, Urfa, Halep, Belgrad, Bağdat ve Mısır’da bulunuyordu. Ayrıca her kent ve kasaba da bu tekkelerin dışında başka sporları yaptıran örgütler olduğu da bilinmektedir.²³

Dönemin spor kulüpleri sayılan tekkelerin kendilerine özgü birtakım sorunları iki şekilde görülmüştür;

Birincisi; küçük yerlerdeki pehlivanları halk maddi ve manevi olarak desteklemek şartıyla bir tür imece sistemi oluşturulmuş ve yönetim sorumluluğunu da köydeki esnaflardan oluşan ahi örgütüne verilmesi, İkincisi ise; çok-sporlu, çok-sporculu yerlerde vakıf yönetimine gidilmesidir. Her spor tekkesinin bir vakfı kurulmuştur. Bu spor vakıfları kendi olanaklarıyla ürettikleri öz gelirlerini spora ve sporcuya kullanmışlardır.

Osmanlının imece-tekke-vakıf üçgenine dayandırdıkları spor yönetim yapısı, sporla savaşı birbirinden ayırması ile batıya benzer bir yönetim uygulaması oluşmuştur. Osmanlı spor tekkelerinde Şeyhler (öğretmenler) eğitim buyurmakta, müritler (sporcular) buyrulanları yapmaktaydılar. Özetle; Osmanlı Devletinin spor yapısı savaştan arındırılmışlığıyla Batı'nın hiyerarşik otoritesiyle Doğu'nun özgün yapılarının ilginç bir sentezidir.¹⁸

Tanzimat dönemine kadar bu sistemlerle yönetilen Osmanlı sporu Tanzimat ile görülen laikleşme sürecinde, yerleşik spor kurumlarında çözümler başlayarak geriye yönetim yapısı olarak pehlivansız tekkeler, spor malzemesi olarak da tekkesiz pehlivanlar kaldı.¹⁸

Spor yapmak amacıyla kişilerin bir araya gelerek kulüp dediğimiz dernekleri oluşturmaları, batı Avrupa ülkelerinde 17. yy. içinde başlamıştır. Osmanlı devletinde ise spor yapmak amacıyla Avrupalı anlamda ilk spor kulübü Sultan Abdülaziz zamanında kurulmuştur. 1867 yılında deniz kuvvetlerinin başına getirilen İngiliz emekli amirali Hobart Paşa 1872 yılında "The Imperid Yachting and Boating Clup" adıyla bir su sporları kulübü kurdu. Sultan II. Abdülhamit döneminin sıkıyönetimine rağmen 1880 yılından sonra Selanik, İzmir ve İstanbul'da Türk olmayan

vatandaşlarımız tarafından sportif amaçlarla kulüpler kurulmaya başlandı. Bu dönemde kurulan spor kulüpleri Tablo-1’de verilmiştir.²⁸

Tablo–1: Osmanlı Döneminde Kurulan İlk Spor Kulüpleri

İstanbul		İzmir	Selanik
Moda (Football Assorciation) İngiliz Kulübü	Anadolu İttihat Spor Kulübü	Pelops	Siklit Kulüp
Siyah Çoraplılar Kulübü (Black Stockings Football Clup)	Altınordu	Sporting Clup	Un'yon Sportif Kulüp
İngiliz Rugby Clup	İdman-Yurdu	Football and Ragby Clup	Leon Tenis ve Kroket Top Oyunları Kulübü
Kadıköy Spor Kulübü	Erenköy	Apollon	
Elpis	Türk İdman Ocağı	Panionios	
Imogene	Sülaymaniye	Bornova	
Paris Güreş Kulübü	Gürebüzler	Evangelidis	
Tatavla (Kurtuluş) Spor kulübü	Ramlberiz	İskos	
Kadıköy İttihat Spor Kulübü	Telefoncular	Karakoviri	
Beşiktaş Osmanlı Jimnastik Kulübü (Bereket C.K.)	Darülşefaka	Midilli Karması	
Galatasaray	Hilal	Karşıyaka Terbiye-i Bedeniye Yurdu (K.s.K)	
Ermis	Türk Gücü	İzmir İdman Yurdu	
Olimpiya	Kumkapı		
Provagrez	Terbiye-i Bedeniye ve Güreş Kulübü		
Fenerbahçe	Şark Kulübü		

Osmanlı döneminin sporda tekke örgütlenme şekline alternatif olarak batı toplumlarına özgü kendi kendini yönetmeye dayalı kulüp modeline geçişi kahraman şöyle anlatılmaktadır;²⁸

“İzmir’de oturmakta olan bazı İngiliz aileleri iş icabı İstanbul’a taşınmışlar ve İngiliz sefaretindeki bazı memurları da aralarına alarak Moda çayırında futbol oynamaya başlanmıştı(1895)...İzmir’den İstanbul’a gelen J. Lafontain, H. Pears ve H. Armigate Horest ve Hayden gibi

futbolcularla beraber İngiliz sefaretindeki personellerden bazılarının iştiraki ile ve onlara uygulanan dokunulmazlıktan da istifade ederek “Moda Futbol ve Rugby Kulübü” kurulmuştur (1896)... İzmir ve İstanbul’da bulunan İngiliz aileleri 1897 tarihinden itibaren her sene bir yerde yapılmak üzere beş sene futbol ve rugby maçları tertip etmişlerdir.”

Moda kulübünü müteakiben yine İngilizler tarafından İstanbul’da kurulan Kadıköy (1899) ve Imogene (1900), Rumların kurduğu Elpis (1900), Osmanlı uyruklarının kurduğu ancak zorunlu olarak ismini İngilizce koydukları Black Stockings (1899), Beşiktaş (1903), Galatasaray (1905) ve Fenerbahçe (1907) Osmanlının ilk spor kulüpleridir. Bu kulüpler günümüzde gelişmiş kulüp anlayışının ötesinde kurucu ve yöneticilerinin önemli bir kısmının bizzat sahalarda maçlara çıkan aktif sporcu olduklarını gözlemlerken günümüz anlayışına benzer bir şekilde başkan, genel sekreter, genel kaptan, veznedar ve üyelere oluşan işlevsel bir işbölümü gerçekleştirdikleri görülmektedir.¹⁵

2.3.1.1. İstanbul Futbol Birliği (İFB) ve Spor Kulüpleri

1900’lü yıllara yaklaşırken tamamen yabancılar arasında İstanbul’un Anadolu yakasında bulunan Papazın Çayırı mevkiinde (bugünkü Fenerbahçe Şükrü Saraçoğlu Stadyumunun yeri) oynanmaya başlayan futbola ilk yıllarda seyirci ilgisi sınırlıydı. Futbolcu ve kulüp sayısındaki azlığın yanı sıra maçlar düzensiz ve uzun aralıklarla aynı takımlar arasında oynanıyordu. Ayrıca futbol alanındaki gelişmelerden haberdar olanların sayısı fazla olmadığı için müsabakalarda hakem sıkıntısı yaşanmaktaydı. Mevcut şartlarda gerçekleştirilen müsabakaların seyirci ve sporcu ilgisini yitirmesiyle, futbol mevsimini dolu ve çekici bir takvime bağlamak, müsabakalara hakem görevlendirmek, lig programının uygulanmasını sağlamak, kurallar konusunda kulüpler arasında oluşabilecek teknik ve idari anlaşmazlıkları “federatif bir üst kuruluş”

olmanın verdiği yetkilerle çözmek amacıyla 17 Mayıs 1903 yılında kurulmuştur.⁴⁹

İFB'nin görevlerinin başında birlik yönetimince önceden belirlenen ilke ve kuralların uygulanmasını sağlamak, tüm teknik ve idari konulara kesin ve bağlayıcı kararlar almak, lige girmek için yapılan başvuruları değerlendirerek takımları güçlerine göre birinci veya ikinci kümelere ayırmak, 'ad çekme' yoluyla programı ve görevlendirme yoluyla hakemleri tespit etmek, değişik kümelerdeki takımların yükselme ve düşme işlemlerini kurallara bağlamak, oyuncuların kulüp değiştirmelerinin mevsim dışı olmamasını denetlemek, "profesyonellik" yasağını özenle uygulamak, gerektiğinde üye kulüpleri temsil etmek, sözleşmeye aykırı davranışları yine sözleşmede belirtilen esaslara göre cezalandırmak yer almaktadır.⁴⁹

1903 yılında kurulan İFB 12 Kasım 1910 tarihine kadar çeşitli sıkıntılarla varlığını sürdürmüştür. Bu sorunların en önemlisi hakem sorunudur. Daha kuruluşunun başında yaşanan hakem sorunu lig maçlarının sağlıklı şekilde yürütmesine mani olmaktaydı. Bu sorunun önüne geçmek için Kadıköy Union Kulüp temsilcisi tarafından atanması yoluna gidilmiş ve bulunan bu ara çözüm 1908 yılına kadar problemleri çözme konusunda çok etkili olmamıştır.

İFB'nin diğer sorunu, ortada kararların nasıl alınacağı, üyelik koşullarını anlatan bir sözleşme olmasına rağmen özyönetime dayalı bir ortama alışık olmayan bir toplumun bireylerinin, bu yapıya ayak uydurmalarını güçleştiriyordu. Ayrıca, kararların alınmasında güçlü olan kişi ve kulüplerin isteklerinin ağır basması diğer bir problem alanı olarak görülebilir. İlerleyen yıllarda bazı kulüplerin kapanması örgüte dâhil olan Galatasaray'a önemli bir grubun katılmasıyla yönetim dengesi Galatasaray'ın lehine işlemeye başlamıştır. Bu keyfi yönetim anlayışı 1909–1910 yılı lig maçlarına Galatasaray'ın iki takımla katılmasına ve bazı

kulüplerin üyelik başvurularının reddedilmesi İFB'deki "kartelci" anlayışın bir göstergesi olarak görülebilir. İFB'nin son yılında, yani 1910 yılı lig maçları başlarken Fenerbahçe iki kulübün birliğe katılmasını sağlayarak yönetimde denge kurmaya çalışmış ve tertip komitesinde ele geçirdiği çoğunluğu kullanarak yeni bir statü hazırlamış ve bazı kararlar almışlardır. Bütün çabalara rağmen bu kararlar değişmeyince Galatasaray 1910–1911 mevsimi lig maçlarına katılmama kararı almıştır. Tüm bu koşullar İFB'nin yerinin İstanbul Futbol Kulüpleri Ligi'ne (İFKL) bırakması için gerekli ortamın hazırlanmasını sağlamıştır.²⁸

2.3.1.2. İstanbul Futbol Kulüpleri Ligi (İFKL) ve Spor Kulüpleri

İstanbul Futbol Birliği'nin sona ermesinden sonra 12 Kasım 1910 tarihinde kurulmuş kulüplere dayalı bir birliktir. Ancak 4 yıl faaliyet göstermiştir. 1914 yılında sona eren İstanbul Futbol Kulüpleri Ligi: Kadıköy, Fenerbahçe, Galatasaray, Progress, Strgglers kulüpleri kurmuşlardır. İstanbul Futbol Birliğinde Türk kulüpleri azınlıktayken bu ligde çoğunluğu oluşturdıkları görülmektedir. İstanbul'da kurulmuş bulunan futbol kulüpleri arasında birliği sağlamak, futbolu yaygınlaştırmak, gelişmesine katkıda bulunmak, futbol mevsimini başlangıç ve bitim tarihleriyle karşılaşmalarının gün, saat ve hakemlerini saptamak, lig programlarını şartlar el verdiğince uygulamak, ana sözleşmenin kapsamadığı konularda belirebilecek sorunlara asıl metin uyarınca çözüm getirebilmek amacını taşıyordu.⁸

İFKL tıpkı kendisinden önceki birlik gibi, ancak daha teknik ve yönetsel ayrıntılara giren tek sporlu, federatif ve dikey örgütlenmiş bir lig sistemi olarak karşımıza çıkmaktadır.¹⁷

İFKL'nin yasal statü açısından en ilginç yönü kurucuları olan spor kulüplerinin 1909 yılında çıkarılan cemiyetler kanununa göre tescilli yapılmış özel hukuk tüzel kişiliğine sahip olmalarına karşın, birliğin kendisi

yürürlükteki Mecelle açısından tüzel kişiliği olmayan “adi şirket” olarak ortaya çıkmasıdır.¹⁹

İFKL'nin yönetimindeki güç dengelerinin el değiştirmesiyle Galatasaray'ın İFKL'den 1910–1911 sezonunda ayrılması, bir sonraki yıl geri dönecekken Balkan Savaşı'nın çıkması spor faaliyetlerini durma noktasına getirmiştir. Çünkü İstanbul'daki birçok futbolcu İstanbul doğumlu olanların askere alınmamalarına karşın gönüllü olarak askere gitmiş, kimisi yaralanmış, kimisi de şehit olmuştur.²⁸

23 Eylül 1914 tarihinde faaliyetlerini sürdürebilen futbol kulüplerinin temsilcileri toplanarak gerek seferberlik, gerekse kulüplerin içinde bulunduğu durumdan dolayı o yıl lig maçlarının oynanmamasına karar verdiler. Kısa bir süre sonra Galatasaray, Altınordu, Anadolu ve İdman Yurdu temsilcilerinin yaptığı bir toplantının ardından liglerin 18 Aralık'ta başlayacağını açıkladılar. İFKL'ye lige katılmak için müracaat eden Fenerbahçe ve diğer kulüpler başvuru için geç kalındığı gerekçesiyle 2. küme müsabakalarına katılabileceklerini öğrenince, bu karara tepki olarak Fenerbahçe' nin öncülüğünde 23 Aralık 1914 günü İstanbul Şampiyonluğu Ligi'ni kurdular. Böylece İFL'nin dağılma nedeni olan kartelcilik ve özyönetime dayalı örgütlenmenin yanı sıra artarak devam eden kulüpler arası rekabet İFKL'nin dört yıl içinde ömrünü tamamlamasına neden olmuştur.²⁸

2.3.1.3. Cuma Futbol Ligi ve Spor Kulüpleri

Cuma liginin Türk spor tarihinde boy göstermesini sağlayan temel nedenler II. Meşruiyetle artan kulüp sayısı ile birlikte, bu kulüplerin kendilerini gösterecekleri bir alan aramaları, ancak müracaat edebilecekleri tek merci olan İFKL'nin kartelci tutumu nedeniyle kendilerine yer bulamamaları sonucu yeni arayışlar içine girmeleriyle, bu birliğin içinde yer bulmalarına karşın başarı anlamında aradığını bulamayan

kulüplerin^{15,49} kendilerine sığınacak başka bir liman arama çabası olarak görülebilir.

İstanbul Futbol Kulüpleri Ligi'nin dışında kalan kulüplerin 1913 yılında oluşturdukları gönüllü bir birliktir. Birliğin kuruluş amacı, güçlerine göre birinci ve ikinci küme diye ayrılan kulüplerin düzenli biçimde ve yürürlükteki İngiliz futbol kurallarına göre karşılaşmalar yaptırmaktır.¹⁵

Türk kulüplerinin şimdiye kadar ihmal edilen umumi müsabakalarını gerçekleştirmek ve bu sebeple maddi ve manevi yarar elde etmek “Cuma Ligi”ne dâhil olan kulüplerin, âdetine ve kuvvetine göre birinci ve ikinci liglere ayrılmalarını sağlamak, İngiliz futbol kurallarını uygulamak, müsabakaların düzenine, kulüplerin ligin nizamnamesine tam olarak uymalarını sağlamak, hakemlerin tarafsızlığını sağlamak ve müsabakaları yönetecek hakemlerin tarafsız kişiler arasından seçilmesine özen göstermek, ligin tam olarak düzen içerisinde oynanmasını sağlamak, kulüplerin itirazlarını inceleyip sonuçlandırmak, müsabaka programlarını hazırlamak gibi¹⁷ görevler “Cuma Ligi”nin kuruluş amaçları arsında yer almaktadır.

“Cuma Ligi”nin başlıca görevleri kulüplerin tek tip formaya sahip olmalarını, sene sonunda birinci gelecek takıma verilecek mükafatın sağlanabilmesi için sene başında her kulüpten yarım Osmanlı Lirası ücret alınmasını sağlamak, liglere iştirak için 15 Ağustos’tan Eylül sonuna kadar yapılacak müracaatları inceleyip sonuçlandırmak, oyuncuların futbol mevsimi devam ederken başka bir Cuma ligi kulübüne girmesi veya Pazar liginde oynamasını engellemek, sene sona ermeden ligden çekilen kulüplerin yaptıkları müsabakaları yapılmamış olarak değerlendirmek, futbol mevsimini 15 Eylül’de başlatıp Nisan sonunda bitirmek, müsabaka hakemlerini tayin etmek, meteorolojik veya fevkalade sebeplerle müsabakayı ertelemek, hakemi oyun esnasında dinlemeyen ve karşı gelip

oyunu ihlal eden sporculara 5 müsabakada görev almama ile cezalandırmak gibi görevler yer almaktadır.²⁰

Cuma liginin işlevsel olarak faaliyet gösterdiği 1913–1914 futbol mevsimiyle birlikte Türk futboluna ayrı bir heyecan ve renk gelmişti. Gerçi, Cuma Ligi seyirci ilgisizliği, İFKL’nde yer alan kulüpler kadar ünlü olmayan kulüplerce kurulması gibi nedenlerle futbol mevsimi güçlükle tamamlanmışsa da, bu iki lig arasında yaşanan çekişmeler Türk futbolunun gelişimine önemli katkılar sağlanmıştır.¹⁷

2.3.2. Cumhuriyet Sonrası Dönem

1903 yılında kurulan İstanbul Futbol Birliği, 1910 yılında yeni bir düzenlemeyle İstanbul Futbol Kulüpleri Ligi adını almış ve bu birlikteki iki küme Cuma ve Pazar ligi olarak Cumhuriyet dönemine ulaşmıştır. İki ligin arasındaki rekabet yüzünden Türk Spor’u örgütsel bir kargaşayla kötü günler geçirmiştir. 1920 yılında yapılan örgütsel düzenlemeyle Cumhuriyet sonrası spor yönetiminin hem kurumsal hem de düşünsel temelleri atılmıştır.³⁰

Kuruluşu bakımından Cumhuriyet öncesi dönemde yer alan TİCİ asıl faaliyetlerini cumhuriyet sonrası dönemde gösterdiği için bu dönemde ele alınmıştır.

2.3.2.1. Türk İdman Cemiyetleri İttifakı (TİCİ) ve Spor Kulüpleri

1920 yılında İsviçre’den dönen Yusuf Ziya Öniş beraberinde İsviçre spor teşkilatı nizamnamesini de getirmiştir. Ali Sami Yen, Burhan Felek, Nasuhi Baydar ile çalışmalar yapan Yusuf Ziya netice de yirmi maddelik bir nizamnamenin hazırlanmasına öncü olmuştur.³⁰

Türkiye idman cemiyeti ittifakı, İsviçre Federasyonları ve Spor birliği Nizamnamesi esas alınarak 269 madde halinde hazırlanmıştır. İttifakın kurulduğu günden, 1936’ya kadar sporu teşvik etmek ve teşkilatlandırmak

yolunda sarf ettiği çabalar bugüne temel olması açısından büyük değer taşımaktadır.³³

Bu çalışmaların sonucunda, önce İstanbul ardından Anadolu kulüplerinin bir araya gelmesiyle oluşturulan merkezi bir teşkilat olan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (TİCİ) tüm kulüpleri bünyesinde toplayan federasyon tipi bir örgütlenme gerçekleştirilmiştir. Kulüpler devlete ve hükümete yarı özerkliği bulunan dernek statüsündeydi.⁵⁰ 31 Temmuz 1922 yılındaki toplantıda idare heyeti seçilmiş ve başkanlığına da Ali Sami Yen getirilmiştir. TİCİ 1923 yılında fiili göreve başlamıştır. Böylece Türkiye'nin ilk ulusal spor yönetimi yalnız üye kulüplerin değil kendisi de “özel hukuk tüzel kişisi” olan gerçek bir “federatif yapı” olarak yasallık kazandı.¹³

Türkiye’de spor ve beden eğitimi yaptırmak, düzenlenen karşılaşmaların idaresini yapmak, teşvik etmek her türlü spor yarışmalarında Türkiye’yi içte ve dışta temsil etmek, spor tesislerinin yapılmasını sağlamak TİCİ’nin görevleri arasında yer almaktaydı.¹²

2.3.2.2. Türk Spor Kurumu (TSK) ve Spor Kulüpleri

TİCİ’nin sekizinci ve son kongresinde ‘TİCİ’ adı Türk Spor Kurumu olarak değiştirilerek 18.02.1936 tarihinde yeni bir anlayışla örgütlenmiştir. Bu anlayış, o yıllarda devlet politikası olan ‘Devletçilik’ anlayışının spora getirilmek istenmesidir. Böylece TSK, Cumhuriyet Halk Partisine bağlanarak, yapılmak istenilenler parti bünyesi içinde gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Ancak parti politikası, hele partili kişilerin şahsi hırs ve emelleri spora karışınca, partili spor teşkilatı ancak iki sene gidebilecek, spordaki her olumsuz hadise partiye sıçrayacak, parti bu yüzden sporu bünyesinden atmak isteyecek, ama bu seferde serbest bırakmayıp devlete bağlayacaktır.¹⁶

TSK'nın kuruluş tüzüğü'nün birinci maddesine göre amacı; "Türkiye'de sporun milli ve fenni esaslara göre yayılmasına ve yükselmesine çalışılır. Türk sporculuğunu yurt içinde ve dışında temsil eder." şeklinde ifade edilmiştir.³³

TİCİ'ye benzer bir şekilde merkez ve taşra teşkilatlarından oluşan TSK, merkezde büyük kongre, genel merkez ve federasyonlardan, taşra spor çevreleri, ajanlar ve lig heyetleri, spor kulüpleri ve spor yuvalarından meydana gelmiştir. Bu dönemde kış sporları, atıcılık, yelken, havacılık vb. ülke savunmasına yarayacak sporlara önem verilmiştir.⁵⁰

2.3.2.3. Beden Terbiye Genel Müdürlüğü (BTGM) ve Spor Kulüpleri

29.06.1938 gün ve 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu TİCİ ve TSK'dan sonra spor yönetiminin devletleştirilmesini sağlayan önemli bir yasal düzenlemedir. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün kuruluşuna ilişkin kanun 16.07.1938 ve 3961 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kanunun amacı; yurttaşlara fizik ve moral yeteneklerinin ulusal ve inkılapçı amaçlara göre gelişimini sağlayan oyun, spor ve jimnastik etkinliklerini yönetmektir.

Anayasa Mahkemesi'nce 03.11.1964 gün ve 152/66 sayılı kararla ortadan kaldırılan yasanın 4. maddesi, gençlere, spor kulüplerine girmek ve boş zamanlarında eğitime devam etmek zorunluluğu getirilmiştir. Anayasa Mahkemesi'nin kararı 17.03.1965 gün ve 11955 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.²⁷

Yasanın 13. ve 14. maddeleri gereğince; gençler beden eğitimi ve spor hareketlerini yasaya göre kurulup kayıt ettirecek olan spor kulüpleri ve gruplar vasıtasıyla yapacaklardır. Ayrıca okul kışla dışında 50 ve daha fazla beden eğitimi yükümlülüğü altında yurttaş bulunan köy, kasaba, kent

ve değişik yerlerde kulüp, 50'den az yerlerde ise grupların kurulmasını esas görmüştür. Spor kulüplerinin ve grupların kurulmaları, sınıflandırılmaları ve kapanmaları ise Genel Müdürlüğün göstereceği gerekçeye dayanılarak Bakanlar Kurulu'nca kararlaştırılmaktadır. Bu hüküm Anayasa Mahkemesi'nin 03.11.1964 gün ve 152/66 sayılı kararı ile yürürlükten kaldırılmıştır.

1960'lı yıllarda sporda örgütlenme hareketinin artması sonucu spor kulüpleri ve sporu seven dernekler kurulmaya başladı. 1974 yılında Ankara'dan 4 spor kulübü 1630 sayılı dernekler yasasından yararlanarak "Amatör Spor Kulüpleri Federasyonu"nu kurdular.

2.3.2.4. Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Spor Kulüpleri

1967–1968 sezonunda futbolda Türkiye 3. ligi kurulmuştur. Buna bağlı olarak spor yapısı iyiden iyiye karışmıştır. Bu karışıklık spor alanında icracı bir bakanlığın kurulması gereğini düşündürmüş ve 1969 yılında Gençlik ve Spor Bakanlığı kurulmuştur. Spor yanında gençlik hizmetlerine de önem verecek "Gençlik Sorunları, Gençlik Hizmetleri, Okul İçi Beden Eğitimi ve Spor" adında üç genel müdürlük kurulmuştur. Ancak görevleri itibarıyla bunlar daire başkanlığı seviyesinde kalmışlardır. 1970 yılında BTGM bu bakanlığa bağlanmıştır. Bu bakanlık olarak da eşgüdüm sağlanamadığından BTGM, 1983 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmıştır.

Bu dönemde alınan kararlar gereğince "spor kulüplerinin geliştirilmesi için tedbirler almak" gibi spor kulüplerini ilgilendiren kararlar alınırken genellikle "spor sorunu", "gençlik sorunu" olarak değeri lenmiştir.¹⁷

2.3.2.5. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Spor Kulüpleri (1983–1989)

13.12.1983 gün ve 179 sayılı kanun hükmünde kararnameyle Milli Eğitim ve Gençlik Spor Bakanlıklarının birleştirilmesiyle genel müdürlük bu kez de Milli Eğitim ve Gençlik Spor Banklığına bağlanmıştır.³

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı; genel olarak spor alanında işlevini başarı ile yürüttüğü düşünülmektedir. Ancak, çeşitli nedenlerle siyasal iktidar yeniden tercih yapmış, daha önce birleştirdiği bakanlıktan ayırmış Gençlik ve Spor işlerini Başbakanlığa bağlamıştır.²³

2.3.2.6. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ve Spor Kulüpleri (GSGM)

28.05.1986 tarih ve 3289 sayılı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün teşkilat ve görevleri hakkında kanun hükümleri doğrultusunda yeniden teşkilatlanmış ve başbakanlığa bağlanmıştır. 02.03.1989 tarihine kadar MEGS Bakanlığına bağlı olarak faaliyetlerini yürüten genel müdürlük, 356 sayılı kanun hükmünde kararname ile başbakanlığa bağlanmış ve adı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü olmuştur.²³

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün spor kulüpleriyle ilgili olarak; Sporcu ve Spor kulüpleri ile gençlik derneklerinin tescil, vize, aktarma işlemlerini yapmak, bu kanuna göre tescili yapılmış bulunan spor kulüp ve kuruluşları ile spor amacını taşıyan teşekkül, sporcu ve spor elemanlarını denetlemek gibi görevleri bulunmaktadır.²²

Spor kulüplerinin gelişim dönemleri incelendiğinde, Cumhuriyetten günümüze spor kulüp sayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir.^{10,24}

Tablo 2. Cumhuriyet'ten Günümüze Tescilli Kulüp Sayıları

YILLARA GÖRE TESCİLLİ SPOR KULÜP SAYILARI			
Yıllar	Sayılar	Yıllar	Sayılar
1924	23	1970-1974	350
1925-1929	11	1975-1979	555
1930-1934	12	1980-1984	737
1935-1939	14	1985-1989	1.534
1940-1944	41	1990	1.027
1945-1949	151	1992	4.992
1950-1954	251	1997	5.348
1955-1959	190	2002	6.034
1960-1964	220	2007	7.911
1965-1969	290	2008	9.153

2.3.2.7. Bağımsız Örgütlenmeler ve Spor Kulüpleri

TMOK: Bağımsız yapılanmaya bakıldığında, 1908 de kurulan, ancak dönemin karmaşık yapısı nedeniyle 1962'ye kadar IOC'nin istediği nitelikte bir kurum olamayan Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) göze çarpmaktadır. TMOK bu süre zarfında devlete bağlı kalmış ve başkanları devlet tarafında atanmıştır. 1962'de tam bağımsızlığa kavuşan TMOK bugün Türkiye'nin spordan sorumlu hükümet dışı en önemli kuruluştur.

Milli Olimpiyat Komitesinin vizyonun içinde, başta ilgili bakanlık ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü olmak üzere, spor federasyonları, üniversiteler, okullar, yerel yönetimler, spor kulüpleri ve sporla ilgili olarak kurulmuş vakıf ve derneklerle sıkı işbirliği içinde olmak gibi görevleri vardır. Ancak TMOK'a üye olmaya yönelik 5. madde de önemli bir eksiklik vardır. Kuşkusuz zorunlu olarak, atama ile görevlendirilen kişilerin yönetimdeki Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünü federasyonların temsilcileri TMOK'da yer almalarına karşın amatör sporun temel birimleri olan spor kulüplerinin temsil edilmemesi önemli bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır.⁴⁸

ASKF: Kuruluş amacı spor kulüpleri, yöneticileri ve sporcular arasında birlik ve dayanışmayı sağlamak, spor kulüplerini desteklemek, hangi dalda olursa olsun uğraş veren kulüplerimizin durumlarını düzeltmek, iyileştirmek, yeni haklar elde etmek, spor yönetiminde ve spor dalı federasyonlarında Avrupa Topluluğu ülkelerindeki demokrasiyi ve yapılanmayı sağlamada ve Türk sporunun çağdaş seviyeye çıkarılmasında katkı yapmak, başta devlet kuruluşları olmak üzere tüm gönüllü spor kuruluşlar ile aile anlayışı içinde çalışmak ve sporda tam demokrasi kurulması için mücadele etmek, sayısı çok az olan spor kulüplerinin sayısını artırmaktır. Çok üyeli ve sporculu spor kulüpleri ile çok sayıda insana spor yaptırmak, böylece bedensel ve ruhsal açıdan sağlıklı bir toplumun oluşmasına katkıda bulunmak olan konfederasyonun siyasi bir yönü yoktur. Unutulmamalıdır ki ister amatör isterse profesyonel olsun, en başarısızından en başarılısına, dünya rekortmenine kadar bütün sporcular işe amatörlükle başlamışlardır. Bu pencereden bakıldığında spor kulüplerinin önemi daha da artmaktadır. Denilebilir ki ülke sporunun gelişmesi ve başarılı olabilmesi, amatör spor kulüplerinin gelişmesi ve başarılı olması ile doğru orantılıdır. Bu bağlamda Konfederasyonun yükünün ne denli ağır olduğu ortaya çıkacaktır.⁴⁷

2.4. Bazı Avrupa Ülkelerinde Spor Kulüplerinin Yeri

Dünya üzerinde birçok ülkede sporun çok önemli bir konuma sahip olduğu ülkelerin kanunlarının tetkikinden anlaşılmakta olup, bu kanunların birçoğunda, ülke halkının sportif faaliyetlere aktif olarak iştirak etmesi teşvik edilmektedir. Sporun dünya üzerinde eriştiği önem karşısında çok az ülke ilgisiz kalmıştır. Hemen hemen tüm spor kanunları sporu; ülke halkının sağlıklı, kişilikli, sağlam karakterli, ailesine ve vatanına bağlı birer fert olarak yetişmesi ve yaşaması için gerekli hedefleri tespit eden ve tedbirleri sağlayan önemli bir sosyal kurum olarak kabul etmektedir. Ülkelerin eğitim, kültür ve sosyal kalkınmasında bu kadar önemli kabul edilen sporun kapsamlı yasal düzenlemelere tabi olması doğal

bulunmaktadır. Bunun bir sonucu olarak Avrupa Ülkeleri ile Türkiye arasında farklar oluşmaktadır. Bu farklar tablo 3'te görülmektedir.^{24,7}

Tablo 3. Bazı Avrupa Ülkelerinin Nüfus, Kulüp ve Sporcu Sayıları

Avrupa Ülkelerinin Nüfus, Kulüp ve Sporcu Sayıları (2008)				
Ülke adı	Nüfus	Kulüp Sayısı	Sporcu Sayısı	Kulüp Başına Düşen Nüfus
Belçika	9.890.000	17.500	1.350.000	565
Danimarka	5.135.400	9.808	1.850.000	524
Fransa	55.000.000	165.000	13.000.000	333
Almanya	83.300.000	80.000	24.000.000	1000
İtalya	57.080.000	70.000	14.000.000	815
Lüksemburg	378.400	1.100	120.000	344
Hollanda	15.000.000	36.000	4.000.000	417
Portekiz	10.500.000	5.000	2.000.000	2.100
Britanya	57.411.000	160.000	6.500.000	359
Türkiye	70.586.000	9.153	1.391.791	8.105

Hemen hemen her ülkede sportif faaliyetlerin yönetiminden ve gelişiminden sorumlu bir bakanlık hükümete dâhil bulunmaktadır. Spor faaliyetlerinin başında bir müsteşarlık bulunduğu takdirde bu müsteşarlık ekseriyetle Kültür ve Sağlık Bakanlığı'na bağlı bulunmaktadır.

Çeşitli ülkelerin spor kanunları ülke halkının yaygın olarak sportif faaliyetlere iştirakini teşvik etmekte ve elit sporcuların faaliyetlerine yasal bir temel oluşturmaz. Spor kanunlarının çoğu hükümetlerin, Milli Spor Komitesi ve Spor Federasyonlarının; sportif faaliyetlerin düzenlenmesi, yönetimi, yönlendirilmesi ve teşvikindeki önemli görevlerine işaret etmektedir.

Spor faaliyetlerinin yönetiminde görev alan yönetim birimleri ve özerk kuruluşlar; ülkelerde, spor ve beden eğitiminin yaygın olarak yapılması, geliştirilmesi, öğretilmesi, sportif cemiyet ve spor

federasyonlarına kayıtlı aktif spor yapan sporcu sayısının artırılması, devletlerin önemli görevleri arasında yer almaktadır. Bu görevi gereği gibi yerine getirilebilmesi için görev alacak yönetim birimleri ve özerk kuruluşlar yine bu kanunlarda yer almaktadır. Spor yönetimi adeta bir piramidi andırmakta ve bu piramidin tabanını spor kulüpleri oluşturmaktadır.²⁷

2.4.1. Avrupa Birliği'nde Spor ve Spor Kulüpleri

Eğitim, medya, şans oyunları ve alt yapı sektörlerini, vb. alanları etkilemesi bakımından Avrupa Birliği'nde sporun önemini her geçen gün artırmaktadır. Sporun bu çok yönlü, etkilerinin değerlendirilmesini de zorlaştırmaktadır. Bu alandaki göstergeler sporun günlük yaşamdaki önemini tam anlamıyla yansıtmamaktadır. Ancak genel olarak birkaç istatistik ve bundan çıkan sonuçları örnek vermek gerekirse, konunun boyutları Avrupa Birliği kapsamında daha iyi değerlendirilebilir. İsveçli kadınlar spora günde ortalama 8.5 dakika ayırırken, Yunanistan'da bu rakam 1 dakikanın altına inmektedir. Yaklaşık 125 milyon AB vatandaşı herhangi bir spor etkinliğine katılmaktadır. Bu her dört kişiden birinden fazla rakamdır. Bireyler, bütçelerinin yaklaşık %2'ni spora ayırmaktadırlar ve bu rakam artma eğilimindedir. AB'de spor sağlık hizmetlerinde olan harcamayı azaltmaktadır. Araştırmalar erkeklerin hafta içinde günde 10, hafta sonunda 15 dakikayı spora ayırdıklarını; bunun kadınlarda 5 ve 6 dakika olduğunu göstermektedir. Almanya'da 85.000 spor kulübü ve organizasyonu bulunmakta ve 700.000 kişi bu alanda çalışmakta ve spor ülkenin gayri safi milli harcaması içinde %1.4'lük yer tutmaktadır.⁴³

2.4.1.1. Almanya'da Spor ve Spor Kulüpleri

Almanya 16 eyaletten oluşan bir ülkedir. Bu federal yapıda spor alanında sorumluluklar ayrımı yaşanmakta olup, spor organizasyonları da kendi kulüp ve federasyonlarını içeren özerk bir yapıya sahiptir. Almanya da spor ulusal, bölgesel ve mahalli otoriteleri etkisi altında alan açık yönetimli bir yapıdadır.

Yaklaşık 85,000 spor kulübü, Bölge spor federasyonları ve Bölgesel spor yönetim organları Landes Sport Bund'a üyedir.

Almanya'nın temel kanunlarında spor açıkça belirtilmediğinden halk otoriteleri, sporun tanıtımında ne finansal ne de direk bir sorumlulukla desteklenmiştir. Ülke sınırları içinde yer alan kültürel bağımsızlık çerçevesi içinde kültürün bir parçası olarak, spor konusunda sorumluluk üretilmiş ve bu sorumluluk eyaletlere verilmiş.

Buna rağmen merkezi hükümetin sporu tanıtımı için yazılı olmayan bir sorumluluğu vardır. Genel anlamda bu Avrupa ve Dünya şampiyonlukları, Olimpiyat Oyunları gibi ülkenin tamamının söz konusu olduğu faaliyetleri kapsamaktadır.

Almanya'da spor kulüpleri pek çok fonksiyonları üstlenmiş durumdadır ve devletin toplum, sağlık ve eğitimle ilgili politikaları önemli ölçüde desteklemektedirler. Spor kulüpleri için 1.800.000 civarında gönüllü çalışan yönetim kurulu ve komite üyesi, gençlik lideri, gönüllü hakemler, kısmi zamanlı çalışan antrenörler ve spor gözlemcilerinden oluşmaktadır.³⁸

2.4.1.2. Fransa'da Spor ve Spor Kulüpleri

Fransa'da spor yönetimi merkeziyetçilikten uzak fakat devletin kontrolü altında yürütülen bir sisteme sahiptir. Fransa'da 165.000 civarında kulübün yaklaşık 13.000.000 lisanslı sporcusu vardır. Bu yapı altında 28 Olimpiyat Federasyonu 34 Olimpik olmayan Spor Derneği 14 Ulusal Spor Derneği 5 Okul ve Üniversite Federasyonu Fransa Olimpiyat Komitesi (Comite Nationale Olympique et Sportif Francais) oluşturmaktadır. Buna bağlı olarak 30 Bölgesel Olimpik ve Spor Komitesi (Cros) 68 İl Olimpiyat ve Spor Komitesi (CDOS) ve 14 Multi Spor Federasyonunda oluşmaktadır. Bu Federal şebekenin oluşumu ve yapısı birçok spor kulübünün birbirine bağlanmasıyla gerçekleşir.

Kulüpler ulusal spor federasyonlarının dernekleridirler. Fransa genelinde yaklaşık 13 milyon lisanslı sporcunun %23'ü bir spor kulübüne üye ve kalan kısmı ise kendine özgü bir spor aktivitesine katılmaktadır. Fransa halkının %43'ü bir spor etkinliğine katılmaktadır.³⁵

2.4.1.3. Belçika'da Spor ve Spor Kulüpleri

Belçika'da spor sistemi spor kulüplerince organize edilmektedir. Yaklaşık olarak 1.400.000 kişi 17.500 spor kulübü üyesi olup ulusal ve uluslararası federasyonların içerisinde teşkilatlanmışlardır. Belçika'da kamu yetkililerinin rolü spora katılımı gerçekleştirmek ve özel spor birliklerini desteklemektir. Uluslararası spor düzenlemesi Belçika hükümeti yetkisindedir ve ilgili bakanlıklar koordineli olarak çalışmaktadır. Belçika'da farklı topluluklar yaşamaktadır. Bu topluluklar Flaman, Fransız ve Alman toplumları spor teşkilatlanmaları bazı federasyonların %60'ı kendi topluluğun bölgesine göre ayrı liglerde, birçoğu ulusal düzeyde koordineli olarak yapılanmışlardır.

Flaman sporları federasyonları içerisinde gruplandırılan 80 spor federasyonu içerisinde birçok spor kulübü yer almaktadır. Amacı, Flaman halkının spor merakını temsil etmek ve flaman bölgesi içerisinde ki spor federasyonlarına hizmet sunmaktır.

Fransız toplumunda spor daha basit bir şekilde organize edilmiştir. Spor kulüpleri sporun tabanını oluşturmakta, spor federasyonlarına sporcu sağlamaktır. Spor Fransız topluluğu bakanlığının sorumluluğundadır.

Almanca konuşan toplumda 226 organize spor kulübü bulunmakta ve 15 federasyona kayıtlı olup topluluk tarafından yürütülen spor merkezleri mevcuttur. Spor kulüplerinin giderlerinin %80 halk tarafından karşılanmaktadır.⁴⁵

2.4.1.4. Hollanda'da Spor ve Spor Kulüpleri

Hollanda'da spor devlet ve gönüllü sektörler tarafından yürütülmektedir. Yaklaşık 15 milyon nüfusa sahip Hollanda da 4,5 milyon kişi bir spor kulübü üyesidir, 3 milyon kişi ise kulüp üyeliği olmaksızın yarı zamanlı sportif aktivitelere katılmaktadır.³⁴ 30.000'in üzerindeki spor kulübü ulusal seviyede hepsi spor federasyonuna bağlı 80 kapsayıcı organizasyon şemsiye kuruluş tarafından desteklenmektedir. Bu spor kulüpleri ve organizasyonlarda 600.000 civarında antrenör ve memur çalışmaktadır. Spor kuruluşlarının çoğu mahalli idarelerin temin ettiği tesisleri kullanmakta çok azı ise kendi tesislerini kullanmaktadır.

Devlet politikası hem yerel hükümetin hem de gönüllü sektörün otonom olarak çalışmalarına müsaade ederek bakanlık olarak her iki sektöründe uygun gördükleri şekilde çalışmaları için gereken şartları sağlamaktır. Devlet sporu destekleyici rodedir.

Spor kulüplerini ortalama ayda 25 gulden üyelik aidatı ödeyen yaklaşık 500 üyesi vardır. Hollanda'da sporu gönüllü sektör idare etmektedir. Spora olan genel eğilim takım sporlarından ziyade bireysel sporlara doğrudur. Hükümetin diğer girişimleri özürülüler ve 50 yaş üzerindekiiler için spordur.⁴⁶

2.4.1.5. Danimarka'da Spor ve Spor Kulüpleri

Danimarka sporunun örgüt yapısında 4 ana kuruluş bulunmaktadır. Bunlar; Danimarka Elit Sporlar Örgütü, Danimarka Ulusal Olimpiyat Komitesi ve Sporlar Konfederasyonu, Ulusal Spor Dernekleri ve Danimarka Jimnastik ve Sporlar Federasyonu. Elit Sporlar Örgütünde, kamu yönetiminin enstitülerin, spor yapanların ve eğitimcilerin yerleri vardır. Olimpiyat Komitesi ve Konfederasyon'un örgüt yapısında il kurulları önemli yer tutmaktadır. Bu ülkede, yerel düzeyde kulüpler, dernekler, bölgesel ve yöresel spor örgütleri, il dernekleri, spor yapılanmasının temel taşlarıdır.

Tepe kuruluş, kısa adı DIF olan Danimarka Ulusal Olimpiyat Komitesi ve Sporlar Konfederasyonu'dur.⁴

Danimarka'da birden fazla spor dalını uygulayan spor kulüplerinin ortalama üye sayıları 400-500'dür.⁵ Ancak, tek dalda uğraşan ve üye sayıları 30–40 olan spor kulüpleri de vardır. Danimarka'da 1.850.000 kişi 10.000 spor kulübüne üyedir. Bu toplam nüfusun %36'sını oluşturur.³⁴

Spor dalı federasyonlarının temel taşları spor kulüpleri ile yerel veya kent düzeyindeki spor örgütleridir. Yerel düzeydeki spor kulüpleri ve dernekleri, kendi aralarında şemsiye üst örgütler de kurmuşlardır. Örgütlü olan kesimler, yukarıda değindiğimiz ilkelere bağlı olarak, spor yönetiminde ve işlerin yürütülmesinde temsil edilmektedir.⁴

2.4.1.6. İngiltere'de Spor ve Spor Kulüpleri

İngiltere'de spor genel manada hükümet dışı kuruluşların yönetimindedir. Spor kulüpleri, spor dernekleri, spor federasyonları, okul spor federasyonları hükümet dışı kuruluşların yaygın olanlarıdır.

Ulusal anlamda bakıldığında dünyanın en büyük fiziksel rekreasyon topluluklarından biri olan;

-Fiziksel Rekreasyon ve Spor Merkez Konseyi (CCPR)

-Britanya Olimpiyat Birliği (British Olympic Association) göze çarpan iki büyük bağımsız yapılı örgüttür.

Yaklaşık 150.000 spor kulübü yarışma sporları ile 'herkes için sporun' gelişimini temel alır. Yerel Spor Kulüpleri toplumsal düzeyde gönüllü katılımın belkemiğidir. Kulüpler çoğunlukla spor ve boş zaman imkanları sağlamada yerel birlikleri kullanmaktadır.

Kulüp üyesi olmayan yaklaşık 29 milyon insanın kendi imkanlarıyla spor yapması İngiltere’de fiziksel rekreasyon aktivitelerinin çoğunun bir kulüp ya da kamu kuruluşu yapısı dışında yapıldığını göstermektedir. Spor ve fiziksel rekreasyon bu ‘informal’ kapsam dışında, daha önemli veya rekabet gerektiren bir spor söz konusu olduğunda bunlar genelde spor kulüplerinde yapılır.

Yerel düzeyde kar amacı gütmeyen ve isteyen herkesin üye olabileceği spor kulüpleri, sporun geniş kitlelere ulaşmasında önemli rolü oynar. İngiltere’de spor ve rekreasyon sorumluluğu devlet adına Kültür ve Turizm Bakanlığı (Ministry of Culture and Tourism) ve DCMS (Department of Culture, Media and Sport) aracılığı ile yerine getirir.⁷

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmada tarama modeli şekillendirilmiş, spor kulüplerinin amaçları ve bu amaçlara ulaşmaya çalışırken karşılaştıkları sorunlara yönelik literatür bilgileri aktarılmıştır.

Evren ve Örneklemi:

Araştırmanın çalışma evreni ülkemizdeki büyük şehirlerde faaliyet gösteren spor kulüp yöneticileri, örneklemi ise büyük şehirler içinde tesadüfi yöntemle seçilen Ankara, İstanbul, Bursa, Antalya, Erzurum illerinde faaliyet gösteren, spor kulüplerinin (105) yönetim kurulu üyeleri (400) olmuştur.

Veri Toplama Aracı:

Araştırmada spor kulüplerinin özelliklerine ve kulüp yöneticilerinin kişisel bilgilerine yönelik bilgilere ulaşmayı amaçlayan 8 maddeden oluşan birinci bölüm, 10 ayrı spor kulüp tüzüğüne incelenmesiyle belirlenen 18 maddeden oluşan spor kulüplerinin amaçlarından oluşan ikinci bölüm ve yine literatür bilgileri ışığında ortaya konan spor kulüplerinin sorunlarına yönelik 20 maddeden oluşan üçüncü bölüm olmak üzere toplam 46 maddeden oluşan bir ölçek oluşturulmuştur.

Daha sonra bu 46 madde konu ve kulüplerle yönelik bilgilerin elde edilmesi ile ilgili olan 5 uzman ve 10 spor kulübü yöneticisiyle değerlendirilmiş ve kişisel bilgiler ve kulüplere yönelik bilgilerin elde edilmesini amaçlayan 8 madde, amaçlara yönelik 16 madde ve sorunlara yönelik 18 maddenin bu çalışmanın amacına ulaşmasında yeterli olacağı görüşüne ulaşılarak, 42 maddeden oluşan bir ölçek uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Verilerin Analizi:

Araştırmaya gönüllü olarak katılan 400 spor yöneticisinden elde edilen verilerden 6 tanesi hatalı veya eksik doldurulma nedeniyle değerlendirilmemiş, diğer 394 adet veri bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verileri bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra frekans dağılımları ve çapraz tablolar yardımıyla hatalı veri girişlerinin olup olmadığı kontrol edilmiştir.

Araştırmaya katılan bireylerin genel yapısını tanımlamak için ilk olarak spor kulüpleri ve spor kulüp yöneticilerine ait tanımlayıcı istatistikler (descriptive statistics) verilmiştir. Bu istatistikler yüzde ve frekanslar olarak ilgili tablolarda verilerek yorumlanmıştır.

Araştırmada kullanılan ölçeğe faktör analizi uygulamak için madde sayılarının yeterli olup olmadığını görmek amacıyla KMO testine ait değerlere bakılmış ve bu değerlerin amaçlar için .90, sorunlar için .86, olduğu görülmüştür. Ölçeğin II. ve III. bölümleri için varimax dönüştürmesi ile temel bileşenler yöntemi kullanılarak faktör analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda .40'ın altında kalan amaçlarla ilgili 2 madde ve sorunlarla ilgili 2 madde olmak üzere 4 madde ölçekten çıkarılmıştır ve maddelerin faktör alt boyutlarına göre ayrıştırılması yapılmıştır. Bu işlemler yapılırken istatistiksel analiz çıktıları ile birlikte uzman görüşleri de dikkate alınmıştır. Alt boyutları ortaya çıkarılan ölçeğin geçerlilik ve güvenirliği için Cronbach Alpha değerleri elde edilmiştir.

Verilerin analizi SPSS 16 paket istatistik programı ile gerçekleştirilmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkan bulgular tablolar halinde verilmiştir.

Araştırmaya katılan deneklerin yaşlarına ilişkin demografik bilgiler tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Deneklerin Yaşlarına Göre Dağılımı

Değişkenler	Alt Değişkenler	f	%
Yaş	20-30	166	42.1
	31-40	134	34.0
	41-50	72	18.3
	51-60	22	5.6
	Toplam	394	100.0

Tablo 4'e bakıldığında kulüp yöneticilerinin %42.1'inin 20-30 yaş arasında, %34'ünün 31-40 yaş aralığında, % 18.3'ünün 41-50 yaş aralığında ve % 5.6'sının ise 51-60 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan deneklerin cinsiyetlerine ilişkin demografik bilgiler Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Değişkenler	Alt Değişkenler	f	%
Cinsiyet	Erkek	304	77.2
	Bayan	90	22.8
	Toplam	394	100.0

Tablo 5'e bakıldığında Kulüp yöneticilerinin % 77,2'sinin "Erkek" ve % 22.8'inin de "Bayan" olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan deneklerin mesleklerine ilişkin demografik bilgiler Tablo 6’de verilmiştir.

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Deneklerin Mesleklerine Göre Dağılımı

Değişkenler	Alt değişkenler	f	%
Meslek	Memur	148	37,6
	Emekli	26	6,6
	Serbest meslek	178	45,3
	İşçi	42	10,7
	Toplam	394	100

Tablo 6’e bakıldığında Kulüp yöneticilerinin % 45,2’sinin “Serbest Meslek”, % 37,6’sının “Memur”, %10,7’sinin “İşçi” ve % 6,6’sının de “Emekli” olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan deneklerin yöneticisi oldukları kulüplerin kuruluş şekillerine ilişkin bilgiler Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Spor Kulüplerinin Kuruluş Şekillerine Göre Dağılımı

Değişkenler	Alt değişkenler	f	%
Kulübün Kuruluş Şekli	İhtisas	68	17,3
	Müessese	80	20,3
	Eğitim Kurumu	38	9,6
	Gençlik Spor	208	52,8
	Toplam	394	100

Tablo 7’ye bakıldığında Spor Kulüplerinin % 52,8’inin “Gençlik Spor Kulübü”, % 17,3’ünün “İhtisas Kulübü” ve %9,6’sının “Eğitim Kurumu Kulübü” olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan deneklerin yöneticisi oldukları kulüplerin kuruluş tarihlerine ilişkin bilgiler Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Spor Kulüplerinin Kuruluş Tarihlerine Göre Dağılımı

Değişkenler	Alt değişkenler	f	%
Kulübünüzün Kuruluş Tarihi	1990’dan Önce	86	21,8
	1991-2000	120	30,5
	2001 ve Üzeri	188	47,7
	Toplam	394	100,0

Tablo 8’de kulüplerin kuruluş tarihlerinin % 47,7’sinin “2001 Yılı ve Üzeri”, % 30,5’inin “1991–2000 yılları arasında” ve %21,8’inin “ 1990 yılından önce” kurulmuş olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan deneklerin yöneticisi oldukları kulüplerin üye sayılarına ilişkin bilgiler Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Spor Kulüplerinin Üye Sayılarına Göre Dağılımı

Değişkenler	Alt değişkenler	f	%
Kulübünüzün Üye Sayısı	1-100	168	42,6
	101-250	142	36
	251 ve üzeri	84	21,4
	Toplam	394	100,0

Tablo 9’da kulüplerin % 42,6’sinin “1–100 kişi arasında”, % 33’sinin “101 – 250 arasında üyesinin” ve %21,4’ünün “251 ve üzerinde üyesi” bulunduğu görülmektedir.

Spor Kulüplerinin Amaçlarına Yönelik İstatistikî Bilgiler

Tablo 10: Spor Kulüplerinin Amaçları İçin Alt Boyuta İlişkin İstatistikler ve Güvenirlik Katsayıları

Amaçlar	Ortalama	Varyans	Cronbach alpha
Sportif amaçlar	4.5867	.0027	.89
Sosyal ve Toplumsal Amaçlar	4.2299	.0080	.81

Tablo 10'da spor kulüplerinin amaçları için 2 alt boyuta ait güvenirlilik katsayıları yukarıda verilmiş ve bu katsayılar sportif amaçlar için, 0,89, sosyal ve toplumsal amaçlar için 0,81 olduğu belirlenmiştir. Bu güvenirlilik katsayılarının yeterli olduğu saptanmıştır.

Spor Kulüplerinin Sportif Amaçları:

Spor kulüplerinin sportif amaçları için maddelerin alt boyutlara ait istatistikleri ve güvenirlilik katsayılarına etkisi tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11: Sportif Amaçlar Alt Boyutu Maddelerinin Güvenirlilik Katsayıları

Sorular	Madde Silindikten Sonraki Ortalama	Madde Silindikten Sonraki Varyans	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	Çoklu Korelasyon Karesi	Madde Silindikten Sonraki Alfa
S 9,1	27,5838	9,7703	.6340	.5884	.8824
S 9,3	27,4772	10,0516	.7067	.5081	.8723
S 9,5	27,4670	10,3361	.6634	.4731	.8775
S 9,7	27,5178	9,5531	.7596	.5944	.8653
S 9,8	27,5888	9,8000	.6682	.5426	.8772
S 9,10	27,4721	9,8784	.7458	.6623	.8677
S 9,13	27,5330	10,3462	.6448	.4280	.8794

Spor kulüplerinin sportif amaçlarını içeren maddelere bakıldığında tutarlı olduğu gözlemlenmektedir. Çünkü hiçbir madde sportif amaçlar için bulunan güvenirlilik katsayısını (0.89) olumsuz yönde etkilememektedir. Bu durum yukarıdaki tablonun son sütununda yer alan içsel tutarlılık katsayılarıyla açıkça görülmektedir.

Spor Kulüplerinin Sosyal ve Toplumsal Amaçları:

Spor kulüplerinin sosyal ve toplumsal amaçları için maddelerin alt boyutlara ait istatistikleri ve güvenilirlik katsayılarına etkisi tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12: Sosyal ve Toplumsal Amaçlar Alt Boyutu Maddelerinin Güvenirlik Katsayıları

Sorular	Madde Silindikten Sonraki Ortalama	Madde Silindikten Sonraki Varyans	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	Çoklu Korelasyon Karesi	Madde Silindikten Sonraki Alfa
S 10,2	25.4416	13.2747	.6246	.3946	.7660
S 10,4	25.4619	13.3688	.6324	.4781	.7651
S 10,6	25.4213	14.7075	.4149	.1909	.8028
S 10,9	25.4416	13.8350	.4259	.2123	.8066
S 10,11	25.3807	13.9463	.5315	.3003	.7831
S 10,12	25.2538	14.1237	.5474	.3513	.7808
S 10,14	25.2538	13.5130	.6470	.5200	.7636

Spor Kulüplerinin Sosyal ve Toplumsal amaçları içeren maddelere bakıldığında tutarlı olduğu gözlemlenmektedir. Çünkü hiçbir madde sportif amaçlar için bulunan güvenilirlik katsayısı (0.89) olumsuz yönde etkilememektedir. Bu durum yukarıdaki tablonun son sütununda yer alan içsel tutarlılık katsayılarıyla açıkça görülmektedir.

Spor Kulüplerinin Amaçlarına Yönelik Toplam Varyans Açıklanma Yüzdesi Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13: Spor Kulüplerinin Amaçlarına Yönelik Toplam Varyans Açıklanma Yüzdesi

Amaçlar	Başlangıç Özdeğerleri			Boyut Çıkarıldıktan Sonra Faktör Yüklemlerinin Karesel Toplamı			Dönüştürmeden Sonra Faktör Yüklemlerinin Karesel Toplamı		
	Toplam	% Varyansın Yüzdesi	Birikimli %	Toplam	% Varyansın Yüzdesi	Birikimli %	Toplam	% Varyansın Yüzdesi	Birikimli %
1	6.237	44.547	44.457	6.237	44.547	44.547	4.305	30.751	30.751
2	1.439	10.276	54.823	1.439	10.276	54.823	3.370	24.072	54.823
3	.994	7.100	61.923						
4	.829	5.924	67.847						
5	.665	4.751	72.599						
6	.640	4.568	77.167						
7	.547	3.906	81.073						
8	.538	3.844	84.917						
9	.478	3.415	88.332						
10	.450	3.211	91.543						
11	.388	2.773	94.316						
12	.322	2.299	96.615						
13	.281	2.005	98.620						
14	.193	1.380	100.000						

Spor kulüplerinin amaçlarına yönelik toplam varyansın açıklanma yüzdesine bakıldığında amaçları oluşturan iki bileşen toplam varyansın yaklaşık %55’ini açıklamaktadır. Bu bileşenlere sırasıyla “sportif amaçlar” ve “sosyal ve toplumsal” amaçlar adı verilmiştir.

Spor kulüplerinin amaçlarına yönelik dönüştürme sonrası istatistikleri tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14: Spor Kulüplerinin Amaçlarına Yönelik Dönüştürme Sonrası Matriks

	Boyutlar	
	1	2
Faaliyet gösterdiğiniz branşlarda iyi dereceler almak	.755	
Her yaştaki bireylerin katılabileceği müsabaka turnuva gibi etk. Düzenlemek		.767
Türk sporunun gelişmesine katkıda bulunmak	.792	
Kulübümüzün tanınması ve sporun yayılması için çeşitli toplantılar düzenlemek		.722
Sporla ilgilenen yetenekli gençlerin değerlendirilmesini sağlamak	.668	
Kulübün yakın çevresine spor yapma imkânı sağlamak		.551
Türk gençliğini zararlı alışkanlıklardan koruyarak sağlıklı ve zinde bir gençlik	.776	
Genç ve çocuklarda spor yapma imkanı ve alışkanlığı için spor okulları açmak	.676	
Etkinliklerimize engelli bireylerin katılmasını sağlamak		.580
Faaliyet gösterdiğimiz branşlarda iyi sporcular yetiştirmek	.805	
Değişik etkinlikler yoluyla çevremize kulübümüzü ve sporumuzu tanıtmak		.580
Kulübümüz için daha iyi imkanlar sağlayacak saha ve tesisler yapmak		.616
Halkın spora olan ilgisini artırmak	.668	
Spor alanında faydalı olabilecek bilimsel çalışmalar yapmak yaptırmak		.639

Tablo 14 spor kulüplerinin amaçlarına yönelik dönüştürme sonrası istatistikleri sonucu ölçekte yer alan maddelerin hangi boyuta ait olduğunu gösteren katsayıları vermektedir.

Spor Kulüplerinin Sorunlarına Yönelik İstatistiki Bilgiler

Spor kulüplerinin sorunlarına yönelik maddelerin alt boyutlara ait istatistikleri ve güvenirlik katsayılarına etkisi tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15: Spor Kulüplerinin Sorunlar için alt boyutlara ilişkin İstatistikler ve Güvenirlik Katsayıları

Boyutlar	Ortalama	Varyans	Cronbach Alpha
Spor Kulüplerinin Federasyonlar, Maddi Problemler ve Yasal Düzenlemelerle İlgili Sorunları	3.4638	.0358	.86
Spor kulüplerinin İlgi Azlığı Kaynaklı Sorunları	3.8261	.0450	.75
Spor Kulüplerinin Spor Elemanları ile İlgili Sorunları	3.0038	.0470	.73

Sorunlar için 3 alt boyuta ait güvenirlik katsayıları Tablo 15’de verilmiştir. Bu katsayıları maddi problemler, federasyonlarla ve spor kulüpleriyle ilgili yasal düzenlemelere ait sorunlar için 0.86, ilgi azlığından kaynaklanan sorunlar için 0.75 ve spor elemanları ile ilgili sorunlar için 0.73 olduğu gözlemlenmiştir.

Bu güvenirlik katsayılarının yeterli olduğu saptanmıştır.

Spor kulüplerinin federasyonlar, maddi problemler ve yasal düzenlemelerle ilgili sorunları

Tablo 16: Spor Kulüplerinin Federasyonlar, Maddi Problemler ve Yasal Düzenlemelerle İlgili Sorunları İçin Maddelerin Alt Boyutlarına Ait İstatistikleri ve Güvenirlik Katsayılarına Etkisi

Sorular	Madde Silindikten Sonraki Ortalama	Madde Silindikten Sonraki Varyans	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	Çoklu Korelasyon Karesi	Madde Silindikten Sonraki Alfa
S 10.1	24.2944	41.8164	.5987	.4456	.8384
S 10.3	24.0812	42.7109	.5587	.3577	.8261
S 10.9	24.0254	41.9383	.6581	.5180	.8429
S 10.10	24.2843	41.3134	.6457	.5198	.8348
S 10.12	24.2487	40.8082	.6786	.5498	.8313
S 10.14	24.2335	41.2481	.6342	.4197	.8289
S 10.15	24.1574	44.2958	.5730	.3905	.8409

Tablo 16'ya bakıldığında maddi problemler, federasyonlar ve yasal düzenlemelerle ilgili sorunları içeren maddelerin tutarlı olduğu görülmektedir. Çünkü hiçbir madde sorunlar için bulunan güvenirlilik katsayısını (0.86) olumsuz yönde etkilememektedir. Bu durum yukarıdaki tablonun son sütununda yer alan içsel tutarlılık katsayılarıyla açıkça görülmektedir.

Spor Kulüplerinin İlgili Azlığı Kaynaklı Sorunları

Tablo 17: Spor Kulüplerinin İlgili Azlığı Kaynaklı Sorunları İçin Maddelerin Alt boyutlarına Ait İstatistikleri ve Güvenirlik Katsayılarına Etkisi

Sorular	Madde Silindikten Sonraki Ortalama	Madde Silindikten Sonraki Varyans	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	Çoklu Korelasyon Karesi	Madde Silindikten Sonraki Alfa
S 10.2	11.5127	7.8637	.6508	.5024	.6665
S 10.4	11.2284	8.3904	.5948	.3552	.7004
S 10.6	24.6497	43.3528	.4899	.2707	.6839
S 10.13	11.4315	8.0322	.6235	.4842	.7316
S 10.16	11.7411	8.3043	.4335	.2020	.7677

Tablo 17’de yer alan Spor Kulüplerinin İlgili Azlığı Kaynaklı Sorunlarını içeren maddelere bakıldığında tutarlı olduğu görülmektedir. Çünkü, hiçbir madde sorunlar için bulunan güvenirlilik katsayısını (0.75) olumsuz yönde etkilememektedir. Bu durum yukarıdaki tablonun son sütununda yer alan içsel tutarlılık katsayılarıyla açıkça görülmektedir.

Spor Kulüplerinin Spor Elemanları ile İlgili Sorunları

Tablo 18: Spor Kulüplerinin Spor Elemanları ile İlgili Sorunları için Maddelerin Alt boyutlarına ait istatistikleri ve güvenirlik katsayılarına etkisi

Sorular	Madde Silindikten Sonraki Ortalama	Madde Silindikten Sonraki Varyans	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	Çoklu Korelasyon Karesi	Madde Silindikten Sonraki Alfa
S 10.5	8.9797	11.6535	.4242	.1838	.7307
S 10.7	9.2792	9.9626	.6378	.5724	.6074
S 10.8	9.0355	9.3270	.6576	.5841	.5905
S 10.11	8.7513	12.2179	.3993	.1701	.7409

Tablo 18’de yer alan Spor Kulüplerinin Spor Elemanları ile İlgili Sorunlarını içeren maddelere bakıldığında tutarlı olduğu görülmektedir. Çünkü, hiçbir madde sorunlar için bulunan güvenirlik katsayısını (0.73) olumsuz yönde etkilememektedir. Bu durum yukarıdaki tablonun son sütununda yer alan içsel tutarlılık katsayılarıyla açıkça görülmektedir.

Spor Kulüplerinin Sorunlarına Yönelik Toplam Varyansın Açıklanma Yüzdesi Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19: Spor Kulüplerinin Sorunlarına Yönelik Toplam Varyansın Açıklanma Yüzdesi

Amaçlar	Başlangıç Özdeğerleri			Boyut Çıkarıldıktan Sonra Faktör Yüklemlerinin Karesel Toplamı			Dönüştürmeden Sonra Faktör Yüklemlerinin Karesel Toplamı		
	Toplam	% Varyansın Yüzdesi	Birikimli %	Toplam	% Varyansın Yüzdesi	Birikimli %	Toplam	% Varyansın Yüzdesi	Birikimli %
1	6.208	38.803	38.803	6.208	38.803	38.803	3.852	24.074	24.074
2	1.680	10.503	49.306	1.680	10.503	49.306	2.869	17.934	42.008
3	1.431	8.941	58.247	1.431	8.941	58.247	2.598	16.239	58.247
4	.940	5.874	64.121						
5	.921	5.756	69.877						
6	.747	4.671	74.549						
7	.679	4.241	78.790						
8	.571	3.571	82.361						
9	.521	3.255	85.616						
10	.480	2.998	88.614						
11	.397	2.484	91.098						
12	.380	2.377	93.475						
13	.318	1.991	95.465						
14	.286	1.787	97.252						
15	.230	1.437	98.689						
16	.210	1.311	100.000						

Tablo 19’da yer alan Spor Kulüplerinin Sorunlarını oluşturan iki bileşen toplam varyansın %58’ini açıklamaktadır. Bu bileşenlere sırasıyla “Spor Kulüplerinin Federasyonlar, Maddi problemler ve Yasal Düzenlemelerle İlgili Sorunları”, “Spor Kulüplerinin İlgili Azlığı Kaynaklı Sorunları” ve Spor Kulüplerinin Spor Elemanları ile İlgili Sorunları” adı verilmiştir.

Spor kulüplerinin sorunlarına yönelik dönüştürme sonrası istatistikler'i tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20: Spor Kulüplerinin Sorunlarına Yönelik Dönüştürme Sonrası Matriks

	1	2	3
Faaliyet Alanımızda Kullanabileceğimiz Araç ve Gereçlerin Yetersizliği			
Toplumumuzda Genel Manada Spor Yapma Alışkanlığının Olmaması	.666		
Kamu Kurumlarının Tesislerinden Yeteri Kadar Yararlanamamamız		.819	
Yazılı ve Görsel Medyanın Birkaç Kulüp ve Faaliyetlere İlgisizliği	.747		
Kulüp üye ve Yöneticilerinin Kulüp işlerine Yeterli Zaman Ayıramaması		.759	
Kulübümüzün Yakın ve Uzak Çevresinin İlgisizliği	.553		.518
Nitelikli Antrenörlerin Yetersizliği	.513		
Nitelikli Spor Yöneticilerinin Yetersizliği			.876
Federasyonların İlgisizliği ve Gerekli Desteği Sağlayamaması			.849
Kulübün Federasyonlarda Yeterince Söz Sahibi Olmaması	.562		
Hakemlerin Yetersiz ve Taraflı Davranmaları	.540		
Kulübümüze Ait Saha ve Tesislerin Yetersizliği			.475
Sporu Yaymak ve Tanıtmak İçin Yapılan Etkinliklere İlginin Azlığı	.810		
Kulübümüzün Maddi Problemleri		.793	
Spor Kulüpleriyle İlgili Yasal Mevzuat	.698		
Kulüp Faaliyetlerine Danışmanlık Yapabilecek Kişi ve Diyalog Eksikliğimiz	.488		
		.412	

Tablo 20'de spor kulüplerinin sorunları ile ilgili ölçekte yer alan maddelerin dönüştürme sonrası istatistikler sonucu hangi boyuta ait olduğunu gösteren katsayıları vermektedir. Faktör analizi sonucunda "Kulübümüzün Yakın ve Uzak Çevresinin İlgisizliği" maddesi 1. alt boyutta gözükmemektedir. Oysa, uzman görüşüne göre bu maddenin 2. alt boyutta olması gerekmektedir. Çünkü, bu madde ilgi azlığıyla ilgili bir maddedir ve maddede yer alan ifadeden de açıkça görülmektedir.

5. TARTIŞMA

Spor Kulüp Yöneticilerine Ait Kişisel Bilgiler ve Kulüplerle İlgili Bulgulara İlişkin Değerlendirmeler;

Toplumun her kesiminden ve her meslekten insanın yönetici ya da sporcu olarak içinde yer alabildiği spor kulüplerini bu yapısıyla toplumun çekirdek birimi kabul edilen aileye benzetmek mümkündür.⁶ Sümer⁴¹ (%94.2) ve Çimen ve Ekenci⁶ (%98.4) tarafından yapılan çalışmalarda spor kulüplerinin yönetim kademelerinde erkeklerin daha baskın olduğu gözlemlenirken eldeki çalışmada (%77.2) bu oranın ciddi şekilde düşük çıkması bayanların geçen yıllar içinde spor kulüp yönetimlerinde daha fazla yer almaya başladığını göstermektedir. Bunun günümüz toplumsal yaşamında bayanların daha fazla yer almaya başlaması ile paralel bir gelişme olduğu söylenebilir.

Spor Kulüplerinin yönetim kurulu üyelerinin yaş aralığına bakıldığında %34'ünün 31 – 40 yaş aralığında, %42,1'inin 21 – 30 yaş arasında, %18,3'ünün 41 – 50 yaş aralığında ve %5,6'sının ise 51 – 60 yaş aralığında olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre yapılan çalışmada kulüp yönetiminde çoğunlukla gençlerin olduğu dikkat çekmektedir.

Kulüplerin üye sayılarına bakıldığında; %42,6'sının 1 – 100 üyesinin, %36'sının 101 – 250 üyesi, % 21,4'ünün de 251 ve üzerinde üyesi bulunduğu gözlemlenmiştir. Kulüplerin üye sayılarının yetersiz kalmasının kulüplerin maddi sıkıntılarının bir kaynağı olarak görülebilir.

Kulüp Yöneticilerinin mesleklerine bakıldığında %45,2'sinin Serbest Meslek, % 37,6'sının Memur, % 10,7'sinin İşçi ve %6,6'sının da Emekli olduğu gözlemlenmiştir.

Spor Kulüplerinin Kuruluş şekillerinin %52,8'inin Gençlik Spor Kulübü, %20,3'ünün Müessese Kulübü, %17,3'ünün İhtisas Kulübü ve geri kalan %9,6'sının ise Eğitim Kurumu Kulübü olduğu gözlenmiştir.

Spor Kulüplerinin kuruluş tarihlerine bakıldığında %47,27'sinin 2001 yılı ve üzeri, %30,5'inin 1991 – 2000 yılları arasında ve %2,8'inin de 1990 yılından önce kurulmuş olduğu görülmektedir.

Spor Kulüplerinin Amaçlarını Gerçekleştirme Düzeyleri ve Karşılaştıkları Sorunların Belirlenmesine Yönelik Ölçek Geliştirme Üzerine Değerlendirmeler;

Bu çalışmada açıklayıcı faktör analizi ile spor kulüplerinin amaçları ve sorunlarına ait faktör yapıları oluşturulmuştur. Fornell & Larcker, (1981) güvenirlik katsayısının en az 0.70 olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu çalışmada oluşturulan faktörlerin güvenirlik katsayıları 0.73 – 0.89 arasındadır.

Faktörler belirlenirken varyansı açıklama yüzdeleri de dikkate alınmıştır. Faktörün içeriğiyle uyuşmayan maddeler uzman görüşü doğrultusunda anlam olarak kendine daha yakın olan faktöre dâhil edilmiştir. Ancak, bu işlem yapılırken ölçek güvenirliği ve faktörlerin açıklama yüzdeleri de dikkate alınmıştır.

Amaçlara ait ölçek sportif amaçlar, sosyal ve toplumsal amaçlar olmak üzere iki boyutu ölçmektedir. Sportif amaçlara yönelik 7 madde ile sosyal ve toplumsal amaçlara yönelik 7'şer maddeden oluşmaktadır.

Sorunlara yönelik ölçek, spor kulüplerinin federasyonlar, maddi problemler ve yasal düzenlemelerle ilgili sorunları, ilgi azlığı kaynaklı sorunları ve spor elemanları ile ilgili sorunlarını kapsayan faktörlerden oluşmaktadır. Birinci boyutta yer alan 7 madde 'Spor kulüplerinin

federasyonlar, maddi problemler ve yasal düzenlemelerle ilgili sorunlarına' ilişkin yapıyı ölçerken, ikinci boyuttaki 5 madde ilgi azlığı kaynaklı sorunları ve son boyuttaki 4 madde spor elemanları ile ilgili sorunlarına ilişkin yapıyı ölçmektedir.

6. SONUÇ

Spor kulüplerinin kuruluş amaçlarını gerçekleştirme düzeyleri ve karşılaştıkları sorunların belirlenmesine yönelik yapılan ölçek geliştirme çalışmasında, spor kulüplerinin amaçlarını gerçekleştirme düzeyleri ve karşılaştıkları sorunlar olmak üzere iki ölçek yer almaktadır. Bu ölçeklerden spor kulüplerinin amaçları ölçeği, 'sportif amaçlar' ve 'sosyal ve toplumsal amaçlar' olmak üzere 2 faktöre sahipken, spor kulüplerinin sorunları ölçeği, Maddi Problemler – Federasyonlar ve Spor Kulüpleriyle İlgili Yasal Düzenlemelere ait Sorunlar, İlgili Azlığından Kaynaklanan Sorunlar ve Spor Elemanları Eksikliği / Yetersizliğinden oluşan sorunlar olmak üzere 3 faktöre sahiptir. Ölçeklere ait bu faktörler uzman görüşlerinden de yararlanarak araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Ölçekte yer alan maddelerin içsel tutarlılık incelemeleri ve her bir ölçekte faktörlere ait güvenirlik katsayıları 0.81 – 0.89 arası iken, spor kulüplerinin sorunlarına yönelik ölçekte bu katsayılar 0.73 – 0.86 arasındadır.

Tablo 21 Güvenirlik Katsayıları ve Varyans Açıklama Yüzdeleri

Ölçek	Boyutlar	Güvenirlik	Varyansın açıklaması
Spor Kulüplerini Amaçları	Sportif Amaçlar	.89	.0027
	Sosyal ve Toplumsal Amaçlar	.81	.0080
Spor Kulüplerinin Sorunları	Federasyonlar, maddi Problemler ve yasal Düzenlemelerle ilgili Sorunları	.86	.0358
	İlgili Azlığı Kaynaklı Sorunları	.75	.0450
	Spor Kulüplerinin Spor Elemanlarıyla İlgili Sorunları	.73	.0470

Ölçeğin uygulanacağı bireyler dikkate alınarak bu faktörlerde yer alan maddelere yeni maddeler ilave edilebilir. Ancak, bu durumda geçerlik güvenirlik çalışmalarının yeniden yapılması gereklidir.

Bu sonuç bize araştırmada, geliştirilmek istenen ölçeklerin spor kulüplerinin amaçları ve sorunlarını belirlemeye yönelik çalışmalarda kullanılabilir. Ölçek bundan sonra bu konular üzerinde çalışama yapacak olan araştırmacılar tarafından denek grubu dikkate alınarak doğrudan veya yeni maddeler eklenerek ve denek grupları değiştirilerek, tekrar geçerlilik ve güvenirlilik sınamaları yapılarak kullanılabilir olduğunu göstermektedir.

7. ÖZET

Bu araştırmanın amacı ülkemizde faaliyet gösteren spor kulüplerinin amaçlarını gerçekleştirme düzeyleri ve karşılaştıkları sorunların belirlenmesine yönelik bir ölçek geliştirmektir.

Araştırmanın çalışma evrenini ülkemizdeki büyük şehirlerde faaliyet gösteren spor kulüp yöneticileri, örneklemini ise bu büyük şehirler içinden tesadüfi yöntemle seçilen Ankara, İstanbul, Bursa, Antalya, Erzurum illerinde faaliyet gösteren 105 spor kulübü oluşturmuştur. Bu kulüplerden 400 yöneticiye ulaşılmış ve ölçek uygulanmıştır. Bu ölçeklerden altı tanesi eksik yada hatalı doldurulmalarından dolayı değerlendirilmeye alınmamıştır.

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı spor kulüplerinin (10) tüzükleri ve ilgili literatür, uzmanlar ve spor kulüpleri yöneticileriyle de görüşülerek hazırlanmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucu kişisel ve kulüplere yönelik 8, amaçlara yönelik 14 ve sorunlara yönelik 16 olmak üzere toplam 38 maddeden oluşan bir ölçek uygulamaya değer görülmüştür.

Verilerin analizi SPSS 16 istatistik programıyla yapılmış ve aşağıdaki prosedür uygulanmıştır.

- Yöneticilerin kişisel bulguları ile spor kulüplerinin özelliklerine ilişkin yüzde ve frekans analizleri yapılmıştır.
- Spor kulüplerinin amaçlarını gerçekleştirme düzeyleri ölçeği ile spor kulüplerinin sorunları ölçeği için varimax dönüştürmesi, temel bileşenler yöntemi ile faktör analizi yapılmıştır.

- Ölçümlerin maddesel ve alt boyutlarının geçerlilik ve güvenilirliği için Cronbach Alpha değerlerine bakılmıştır.

Araştırmanın sonucunda spor kulüplerinin amaçlarını gerçekleştirme düzeylerinin (SKAGDÖ) belirlenmesi ölçeğinden iki madde 0.40 değerinin altında kaldığı için ölçekten çıkarılmış, ölçek 14 madde ve sportif (7 madde) ve sosyal ve toplumsal (7 madde) amaçlar başlığı altında iki alt boyuttan oluşmuştur. Spor kulüplerinin sorunlarının belirlenmesi ölçeğinden (SKSBÖ) iki madde 0.40 değerinin altında kaldığı için ölçekten çıkarılmış, ölçek 16 madde ve Maddi Problemler, Federasyonlar ve Yasal Düzenlemelerle İlgili (8 madde), İlgili Azlığı (4 madde) ve Spor Elemanları (4 madde) ilgili sorunlar olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmuştur.

Spor kulüplerinin amaçlarını gerçekleştirme düzeyleri ölçeğinde alt boyutların Cronbach Alpha değerleri sportif amaçlar için 0.89 ve sosyal ve toplumsal amaçlar için 0.82'dir. Spor kulüplerinin sorunlarının belirlenmesi ölçeği alt boyutları için, Federasyonlar, Maddi Problemler ve Yasal Düzenlemelerle İlgili Sorunlar için 0.86, İlgili Azlığı boyutu için 0.77 ve Spor Elemanları ile İlgili Sorunları için 0.73 olmuştur.

Sonuç olarak geliştirilmeye çalışılan her iki ölçeğin geçerli ve güvenilir ölçüm yapacağı ve bu yönde yapılacak sonraki çalışmalarda kullanılabileceği söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Spor Kulübü, Amaçlar, Sorunlar, Spor Kulüp Türü.

8. SUMMARY

The aim of this research is to form a criterion to determine in which level the sport clubs in our country carry out their aims and which difficulties they encounter.

The domain of the research is consisted of 105 sports clubs which are chosen randomly among major cities such as Ankara, İstanbul, Bursa, Erzurum ve Antalya and 400 sports club directors from these sport clubs are included in research sample. The six of the research samples are not failed completely or accurately thus these six research samples didn't taken to account.

The tool of data collection used in the research was prepared upon inspecting sports literature and regulations of sports clubs, and also by interviewing sports authorities and club directors. Optimization of the tools are availablely resulted in a scale of 38 items in total, with a breakdown of 8 items regarding personal and club affairs, 14 items regarding aims, and 16 items regarding problems.

Analysis of the data was carried out using SPSS 16 statistics software and the following procedure was applied.

- Frequency and percentage analysis has been conducted on the directors' personal findings and sports club qualities.

The varimax transformation and the factor analysis with main components are done for the scales of level in which the sports clubs carry out their aims and the problems of the sports clubs.

To determine the validity and reliability of material and sub dimension, Cronbach Alpha evaluation is done.

According to the the results of resarch, two items from the scale of level in which the sport clubs reach their aims is omitted since they are under 0.40, and the scale is formed from 14 items as containing two main titles, as sport (7 items) and social and societal (7 items).Two items from the scale of determination of the problems of sport clubs are ommitted since they are under 0.40,and the scale is consiscal of 3 sub sections, including 16 items, related to financial problems of Federations (8 items) and Legal Arrangement Lock of Attention (4 items) and sport Elements (4 items).

The croncbach Alpha results for the subsections of the scale of level in the sport clubs carry out their aims are listed as,0.89 for sport aims and 0.82 for social and societal aims. The Crombach Alpha results are listed as 0.86 for federations, financial problems and legal arrangements, 0.77 for lack of attention and 0.73 for sport elements and related problems. For the subsections of the scale to determination of the problems of sport clubs

In conclusion, it can be said that the validitiy and reliability of these two scales improved are accepted and they can be conducted in further studies.

Key words: Sport Clups, Aims, Problems, Sport Clup Class.

9. KAYNAKLAR

1. AVCUOĞULLARI C.; **Türkiye Güreş Ligine Katılan Kulüplerin Çalışma Şartları ve Sporcu Kaynakları**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul, 1993 s.158.
2. AYDIN A. D. ; **Spor Kulüplerinin Halka Açılmasının Finansal Yapıları Üzerine Etkileri**, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Ankara, 2005.
3. **Belediyeler Kanunu** ‘1580 Sayılı Kanun’
4. BUCHER A.C. ; **Foundations of Physical Education and Sports**, s.393, Ninth Edition, The C.V. Mosby Company, St. Louis – Toronto – London 1983.
5. BUCHER A.C. ; **Management of Physical Education and Athletic Programs**, s. 109 – 110, Ninth Edition, Times Mirror/ Mosby, College Publishing, St. Louis – Toronto – Santa Clara, 1987.
6. ÇİMEN Z. , EKİNCİ G.; **Spor Kulüplerinin Kuruluş Amaçlarını Gerçekleştirme Düzeyleri: Kamu, Mahalli ve Diğer Spor Kulüplerinin Karşılaştırılması**. Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi, Cilt: 8, Sayı 4, s.78, Ekim, Ankara, 2003.
7. ÇİMEN Z. ;<http://websitem.gazi.edu.tr/zcimen/DosyaIndir>, ders notları, Bknz.
8. ÇÖNDÜ A. ; **“2908 Sayılı Dernekler Kanununa Göre Konya İlinde Kurulan Spor Kulüplerinin Kuruluş Yönetici Antrenör Sporcu Üye Tesis ve Faaliyetleri Açısından İncelenmesi”** Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, 1991
9. **Dernekler Kanunu**, 5253 Sayılı Kanun, Resmi Gazete Sayı 25649, 23.11.2004.

10. (DİE) Devlet İstatistik Enstitüsü “**Sporcu İstatistikleri 1992**”, Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, Yayın No: 2011, Ankara, Aralık 2001
11. EĞİN N.; **Spor Kulüplerinin Basketbol Şubelerinin Sporcu Kaynakları (İstanbul İli Uygulaması)**, Yüksek lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul, 1993 s.151.
12. ERDEMLİ A. ; **İnsan, Spor ve Olimpizm**, Sarmal Yayınevi, İstanbul, 1993
13. ERGİN H. ; “**Muhasebeye Giriş**”, 7 Baskı, Kütahya, 2001
14. ERKAL M. ; “**Sosyolojik Açısından Spor**, Kutun Matbaası, İkinci Baskı, İstanbul
15. ERTUĞ A.R. ; “**Türkiye Futbol Tarihi 1890–1923**”, Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü Yayınları, Ankara, s.7–8,14–20,1977
16. FELEK B. ; “**Spora Ait Garip Olaylar**”, TMOK Dergisi, Sayı:32, s.1. (Mayıs-Haziran 1976-İstanbul)
17. FİŞEK, K. : **Devlet Politikası ve Toplumsal Yapı İle İlişkileri Spor Açısından Yönetimi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi yayını, s.354,Ankara, 1980
18. FİŞEK, K. : **Devlet Politikası ve Toplumsal Yapı İle İlişkileri Spor Açısından Yönetimi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi yayını, s.33- 37,Ankara, 1985
19. FİŞEK, K. : **Devlet Politikası ve Toplumsal Yapı ile İlişkileri Spor Açısından Yönetimi**, Bağırhan Yayınevi, s.266, Ankara,1998.
20. FİŞEK, K. : **100 Soruda Türkiye Spor Tarihi**, Gerçek Yayınları, İstanbul:1985.
21. GÖYMEN M.; **Kazaların Çevresel ve Teknik Araştırması**, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2001.

22. **GSGM Teşkilat Görevleri Hakkında Kanun(3289)**, Resmi Gazete, Tarih:28\05\1986 Say:19120 Tertip:5 Cilt:25 Sayfa:224,1986
23. HİÇYILMAZ E. ; **“Türk Spor Tarihi”**, Demet Ofset, s.30,İstanbul,1974
24. <http://www.gsgm.gov.tr>, Sporcu ve Kulüp istatistikleri, 12.09.2008
25. İBRAHİMOĞLU A. ; **Faaliyetleri Futbolda Yoğunlaştıran Amatör Kulüplerin Yönetim Açısından Sorunları (Samsun Araştırması)**, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara,1998
26. İMAMOĞLU F. ; **“Fonksiyonel Açidan Spor Yönetiminin Anlam ve Önemi”**, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:5, Sayı:1, s.22, Ankara,1992
27. İMAMOĞLU F. ; **Türkiye’de Spor Kulüplerini Yapısal Nitelikleri ve Temel Problemleri**, G.Ü. B.E.S.B.D. , Cilt: 12, Sayı:3, s.35, Ankara, Temmuz–2007
28. KAHRAMAN A. ; **“Osmanlı Devletinde Spor”**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Birinci Baskı, s.638–639, Ankara,1995
29. KARAKÜÇÜK S. ; **“Rekreasyon”**, Gazi Kitabevi, s.236–237, Ankara, 2005.
30. KETEN M.; **Türkiye’ de Spor**, Ayyıldız Matbaası, s.14- 17,135, Ankara, 1974
31. KUŞİN A. ; **“UEFA’nın Futbol Kulüplerine Getirdiği Yeni Kriterler”** Yaklaşım Dergisi, Sayı: 96, Aralık 2000, s.243
32. MENDİ M. Ş. ; **Türk Medyasında Spora Yaklaşım**, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2002
33. NAMLI H. ; **“Konya ve Elazığ İllerinde Faaliyet Gösteren Amatör Spor Kulüpleri Yöneticilerinin İş Doyumu Düzeyleri”**

Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2005

- 34.ÖZEL A. ; **Spor Kulüplerinde Ekonomik İşlemlerin Muhasebeleştirilmesi ve Finansal Tablolar**, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya, 2001
- 35.PAGES J.G., FOUCAUD G.P.;**"The Organization of Sport in France"**, Message Olympique- Olympic Message, No:10, June, pp,71- 82, 1995
- 36.SARIKAYA M. ;**" İşletmelerin Spor Kulübü Kurmalarının İş Tatmini Üzerine Etkisi"**, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum,2002
- 37.SHANK M.D. ;**"Sports Marketing, A Strategic Perspective, Pearson Prentice Hall"**, International Edition, Third Edition, s.3, Morgantwn,2007
- 38.SOCIETATS.V. ;**"İşte Almanya"**, Frankfurt Main 1994
WERGENER, J.G. ; "Sport in The Member States of The European Community,pp.53-66, Netherlends Sports Confederation,1993
- 39.STOTLAR D.K. ;**"Developing Succesful Sport (Marketing Plans Fitness İnformation Tecnology"**, Seceond Edition, PP.3, Morgantwn,2007
- 40.SUNAY H. ;**"Spor Kulüplerinde Şirketleşme (Bazı Avrupa Ülkeleri ve Türkiye Örneği)"** Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi, Cilt:9,sayı 2,s.70,Nisan, Ankara,2004
- 41.SÜMER, R. ;**Türkiye’de Spor Kulüplerinin Yapıları, Yönetimdeki Yerleri ve Sorunları, Boş Zamanları Değerlendirme Alanı ve Toplumsal Çevreleriyle İlişkileri Üzerine Bir Araştırma**, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara,1997

42. SÜMER, R. ;**Türkiye’de Spor Yönetiminin Tarihsel Gelişimi ve Spor’da Demokrasi Belgeler ve Yorumlar**, Şafak Matbaası, Ankara, 1990,s.53, 113, 137.
43. **The European Community and Sport, Office for Official Publications of the European Communities**, L- 2985 Luxembourg, 1992, PP.4
44. ÜÇİŞİK F. ;**”Spor’da Sorunlar ve Çözüm Önerileri”** s.167, Ötüken Neşriyat A.Ş. , İstanbul, Kasım, 1999
45. WERGENER J.G. ;**”Sport in The Member States of The European Community”**, pp.53- 66, Netherlands Sports Confederation,1993
46. WILLIAMS C. ;**”Sport in The Netherlands”**,Institute of Leisure & Amenity Management, ILAM House, Reading, Berkshire, RG8 9NE, PP.1- 4, June, 1992
47. www.askf.gov.tr, AKSF Yönetmelik.
48. www.turkishnoc.org/tr/Tmok/Vizyon/Vizyon.htm, TMOK Yönetmelik.
49. YENEL, F. ; **Türkiye’de Kulüpleşme Süreci ve Kulüplerin Hukuki Yapısı**, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor A.B.D, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, s.74
50. YILDIRAN İ. ;**”Tepük Futbol mudur? XI. Yüzyıl Faaliyetlerinden “Tepük” Oyununun Mahiyeti Üzerine bir Araştırma”** Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi, Cilt 2,Sayı 3, s.75,Ankara,1997

10. EKLER

1. Spor Kulüplerinin Kuruluş Amaçlarını Gerçekleştirme Düzeyleri ve Karşılaştıkları Sorunların Belirlenmesine Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Anketi

DEĞERLİ SPOR KULÜBÜ YÖNETİCİLERİ

Bu araştırmanın amacı; sporun toplumda yaygınlaştırılmasında, gençliğin zararlı alışkanlıklardan uzaklaştırılmasında ve ülkemizi spor alanında temsil edecek sporcuların yetiştirilmesinde önemli yere sahip spor kulüplerimizin kuruluş amaçları, amaçlarını gerçekleştirme düzeylerini ve karşılaştıkları sorunları tespit etmeye yönelik ölçek geliştirmektir.

Katkılarınız için teşekkür ederiz.

Mustafa KEREM

Gazi Üniversitesi

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

I.BÖLÜM KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz? Erkek () Bayan ()
2. Yaşınız? 20-30 () 31-40 () 41-50 () 51-60 ()
60 ve üzeri ()
3. Mesleğiniz? Memur () Emekli () Serbest Meslek ()
İşçi ()
4. Kulübünüz Kuruluş Şekli? Askeri () İhtisas () Müessese ()
Eğitim Kurumu () Gençlik Spor ()
5. Kulübünüz Üye Sayısı
6. Kulübünüzün Kuruluş Tarihi?
7. Kulübünüzün Gelir Kaynakları? Üye Aidatları () Müsabaka Hasılatları ()
Sponsorlar () Bağışlar () Sosyal Etkinlikle (Kermes, Konser v.b.) ()
8. Faaliyet Gösterdiğiniz Branşlar? Futbol () Voleybol () Basketbol ()
Hentbol () Güreş () Yüzme () Tenis () Badminton ()
Atletizm () Mücadele Sporları () Doğa Sporları () Diğerleri
(Lütfen Belirtiniz)

II. BÖLÜM SPOR KULÜBÜ İLE İLGİLİ BİLGİLER		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Bu bölümde spor kulüplerinin kuruluş amaçlarını içeren ifadeler yer almaktadır. Sizden bu amaçları kulübünüzün gerçekleştirme düzeyinin çok düşük olduğuna inanıyorsanız “Hiç Katılmıyorum”, düşük olmadığına inanıyorsanız “Katılmıyorum”, gerçekleştirip gerçekleştirmemesi konusunda şüpheniz varsa “Kararsızım”, gerçekleştirdiğini düşünüyorsanız “Katılıyorum” ve oldukça iyi düzeyde gerçekleştirdiğini düşünüyorsanız “Tamamen Katılıyorum” şıklarından birini işaretliyerek cevaplamanız istenmektedir.						
1	Faaliyet gösterdiğimiz branşlarda iyi dereceler almak.					
2	Faaliyet gösterdiğimiz branşlarda iyi sporcular yetiştirmek.					
3	Türk sporunun gelişmesine katkıda bulunmak.					
4	Halkın spora olan ilgisini artırmak.					
5	Sporla ilgilenen yetenekli gençlerin değerlendirilmesini sağlamak.					
6	Kulübün yakın çevresine (üyeler ve aileleri, personel v.b.) spor yapma imkanı sağlamak.					
7	Türk gençliğini zararlı alışkanlıklardan koruyarak sağlıklı ve zinde bir gençliğin yetişmesini sağlamak.					
8	Genç ve çocuklarımıza spor yapma imkanı ve alışkanlığı kazandırmak için spor okulları açmak.					
9	Etkinliklerimize engelli bireylerinde katılmasını sağlamak.					
10	Her yaştaki bireylerin katılabileceği müsabaka turnuva v.b. etkinlikler düzenlemek.					
11	Değişik etkinlikler yoluyla (gezi, kermes v.b.) çevremize kulübümüzü ve sporu tanıtmak.					
12	Kulübümüz için daha iyi imkanlar sağlayacak saha ve tesisler yapmak.					
13	Kulübümüzün tanınması ve sporun yayılması için çeşitli toplantılar (söyleşi, panel v.b.) düzenlemek.					
14	Spor alanına faydalı olabilecek bilimsel çalışmalar yapmak, yaptırmak ve destek olmak.					

Lütfen arka sayfaya geçiniz...

III. BÖLÜM SPOR KULÜPLERİNİN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARLA İLGİLİ BİLGİLER		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Bu bölümde spor kulüplerinin kuruluş amaçlarını yeterli düzeyde gerçekleştirmesini engelleyen muhtemel sebepler yer almaktadır. Sizden kulübünüzün bu amaçlarını gerçekleştirirken karşılaştıkları muhtemel sorunlardan hiç etkilenmediğine inanıyorsanız “Hiç Katılmıyorum”, az etkilediğini düşünüyorsanız “Katılmıyorum”, etkileyip etkilemediği konusunda net bir fikriniz yoksa “Kararsızım”, etkilediğine inanıyorsanız “Katılıyorum” ve sırf bu nedenle amacına ulaşamadığınıza inanıyorsanız “Tamamen Katılıyorum” şıklarından birini işaretleyerek cevaplamanız istenmektedir.						
1	Faaliyet alanımızda kullanabileceğimiz araç ve gereçlerin yetersizliği					
2	Kulübümüze ait saha ve tesis yetersizliği.					
3	GSGM ve diğer Kamu kurumlarının tesislerinden yeteri kadar yararlanamamamız.					
4	Kulübümüzün maddi problemleri.					
5	Kulüp üye ve yöneticilerinin kulüp işlerine yeterli zaman ayırmaması					
6	Kulübümüzün yakın ve uzak çevresinin ilgisizliği (personel, mahalle sakinleri v.b.)					
7	Nitelikli antrenör yetersizliği.					
8	Nitelikli spor yöneticilerinin yetersizliği.					
9	Federasyonların ilgisizliği ve gerekli desteği sağlayamaması.					
10	Kulübün federasyonlarda yeterince söz sahibi olmaması.					
11	Hakemlerin yetersiz ve taraflı davranmaları.					
12	Toplumumuzda genel manada spor yapma alışkanlığının olmaması.					
13	Sporu yaymak ve tanıtmak için yapılan etkinliklere ilginin azlığı.					
14	Yazılı ve görsel medyanın birkaç kulüp ve branştaki kulüp ve faaliyetlere ilgisizliği.					
15	Spor kulüpleriyle ilgili yasal mevzuatlar.					
16	Kulüp faaliyetlerine danışmanlık yapabilecek kişi ve kuruluşlarla diyalog eksikliğimiz (üniversitelerin beden eğitimi bölümleri gibi.)					

KATKILARINIZDAN DOLAYI TEŞEKKÜR EDERİM.

11.ÖZGEÇMİŞ

26 Ekim 1976'da Ankara'nın Kızılcahamam ilçesinde doğdu. 1988 yılında İsmail Enderuni İlköğretim Okulundan, 1991 yılında Ayvalı İlköğretim Okulundan, 1994 yılında Batıkent Lisesinden ve 2002 yılında Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor Yöneticiliği Bölümünden mezun oldu.

2002 – 2004 yılları arasında Atatürk Anadolu Lisesi Badminton Antrenörlüğü yaptı. 1999'da başladığı Gazi Üniversitesi Sağlık Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığı Spor Organizasyonlarında Organizasyon Sorumluluğu ve 2003 yılında başladığı Gazi Üniversitesi Spor Kulübü Tenis Antrenörlüğü görevlerine halen devam etmektedir.

I. Kademe Voleybol, Tenis ve Badminton Antrenörlük belgelerine sahiptir.